

**Ara
Toca
Catalunya**

Resolució
Congressual
Comissió 1

Propostes socialistes
per al món actual

15è Congrés

Partit dels Socialistes
de Catalunya (PSC-PSOE)

PSC/♥

ÍNDEX

1. Anàlisi de la situació internacional

- 1.1 Escenari p.3
- 1.2 Un nou marc després de la pandèmia p.8
- 1.3 Tendències i desafiaments
 - Patrons demogràfics i models socials i laborals p.11
 - Grans desafiaments globals: Emergència Climàtica, Desigualtat(s) i Digitalització p.14
 - Desafiaments polítics: Extrema dreta i Retrocés de la democràcia p.19

2. El paper i el missatge de la socialdemocràcia

- 2.1. Fites, oportunitats i reptes p.22
- 2.2. Claus per avançar
 - 2.2.1. De l'agregació de polítiques públiques a la construcció del *demos* col·lectiu: una alternativa democràtica a la fragmentació, a l'individualisme i al comunitarisme identitari p.26
 - 2.2.2. Dels compromisos a mitjà termini al *mainstreaming* de la perspectiva climàtica vers una transformació verda just p.32
 - 2.2.3. De la gestió de la crisi a un nou consens per la igualtat p.36
 - 2.2.4. De l'impuls a la digitalització a la regulació i la inclusió digitals p.39
 - 2.2.5. Del cordó sanitari a la desconstrucció de la "guerra cultural" de l'extrema dreta p.41
 - 2.2.6. Del lideratge dins de la UE al lideratge d'una nova UE: integració, participació, federalisme, autonomia estratègica, política internacional per la democratització p.44

3. Governar el progrés, dissenyar el futur p.47

- El socialisme espanyol al capdavant p.49

Propostes socialistes per al món actual

1. Anàlisi de la situació internacional

1.1. ESCENARI

La caiguda del mur de Berlín i l'ensulsiada del bloc soviètic a partir de 1989 va representar la fi de la guerra freda, sorgida l'endemà de la Segona Guerra Mundial de l'enfrontament entre els dos grans blocs geopolítics vencedors, i va donar pas al que es coneix com l'era de la globalització. A escala ambiental, el canvi climàtic s'ha demostrat com el repte més preocupant i urgent al que s'enfronta la humanitat. La transformació de les nostres economies i de les nostres societats per fer-les sostenibles i, per tant, resilient, és una exigència impossible d'eludir. Ja avui en dia les conseqüències de l'escalfament global es fan paleses amb l'expansió de la desertització dels territoris del sud global, el desglaçament dels pols causant un augment del nivell mar i la destrucció de la flora i la fauna del planeta. El resultat és el desplaçament forçós de cada cop més persones arreu del món, un augment de les desigualtats entre aquells territoris més i menys afectats per la crisi climàtica i un impacte negatiu per a l'economia global i el benestar de les persones.

Aquesta globalització va tenir un altre element catalitzador, la reconversió i deslocalització industrial iniciada arran de la crisi del petroli de 1973 que va fer trontollar tot el sistema de producció industrial capitalista de la segona meitat del segle XX i el seu creixement gairebé infinit en el que se sustentava l'estat del benestar. En aquest context, les dretes occidentals van abanderar el neoliberalisme de mà de governs com el de Thatcher i Reagan que residualitzava el paper l'estat i de la mateixa societat davant la primacia de l'individu i el mercat.

El capitalisme és incapaç de resoldre les contradiccions que genera, les ajorna o les desplaça i que només el contrapès exercit, entre d'altres, pel socialisme democràtic amb un sentit del seu paper històric pot forçar-lo a prendre decisions en benefici de la humanitat.

A cavall del desenvolupament de noves tecnologies de la informació i la comunicació (digitalització, internet i telèfons mòbils principalment) i de la sobtada hegemonia política dels valors liberals d'Occident (alguns es van precipitar a parlar de la fi de la història, perquè l'ensorrament del comunisme va fer entrar en crisi tots els socialismes), l'augment exponencial del comerç mundial, de les empreses

transnacionals i les cadenes internacionals de producció, de la mobilitat transfronterera (professional, però sobretot turística i després migratòria) i dels continguts culturals compartits (cinema i música al capdavant) configuren un món molt més proper i interdependent a l'empesa d'institucions globals reforçades com l'ONU, l'OMC o els tractats de no proliferació d'armes i de nous espais com les cimeres del G-7 o el G-20 i el paper protagonista de la Unió Europea.

Durant els últims anys del segle XX i principis del XXI, la globalització esdevingué el nou paradigma mundial. Paradigma potenciat i liderat pel neoliberalisme, un corrent polític i ideològic que advoca per la desregulació i autoregulació dels mercats, la lliure competència, la no-intervenció dels estats en les relacions polítiques, socials i econòmiques i la privatització dels recursos i els serveis. La implementació d'aquestes idees ha provocat grans problemes, tensions i desigualtats:

- Creixement elevat i fort desenvolupament, però basats en el consumisme i les energies fòssils sobreexplotadores dels recursos naturals i desencadenants de l'escalfament del planeta;
- Sortida de la pobresa de milions de persones, especialment en el nord global en part gràcies a les polítiques de revifament econòmic d'estil keynesià i de les polítiques de caràcter socialdemòcrata, però amb un fortíssim augment de les desigualtats a tots nivells com exemplifica, entre d'altres, l'aparició de poders econòmics mundials inabastables i amb molta capacitat d'ingerència (estats com els petrolers, empreses com les tecnològiques, fortunes multimilionàries refugiades en paradisos fiscals) en contrast amb la precarietat de milions de treballadors i famílies i amb l'abandó de molts territoris (el continent africà sobretot); Al mateix temps l'explotació dels recursos i la integració en l'estructura econòmica global no ha suposat un benefici social o econòmic a les societats que formen part d'algunes regions, especialment en el sud global, dibuixant un món que gira a dues velocitats ben marcades;
- Configuració del sud-est asiàtic i sobretot la Xina com la gran fàbrica del món que acumula recursos i genera nova centralitat i dependències en multitud de sectors econòmics en conseqüència amb la deslocalització de la producció de milers d'empreses occidentals. Sent les raons, sobretot l'explotació de la mà d'obra i el nul o baix control estatal del mercat apropant les polítiques cap al neoliberalisme, perdent la capacitat de les societats en articular-se;

- Millora en les comunicacions fruit de la democratització del transport i la irrupció de les xarxes socials, afavorint les interrelacions socials i culturals a escala global, però el sorgiment d'una bretxa entre zones del món plenament integrada en el procés globalitzador, especialment antigues potències colonials (Europa Occidental, Amèrica, zones plenament industrialitzades d'Àsia, Oceania...) i un altre format essencialment per les antigues colònies, marginades i no tan beneficiades per aquest fenomen (Àfrica, Orient Mitjà, algunes zones en vies d'industrialització d'Europa i Àsia...), generant una acumulació de desesperació i ressentiment dels qui se senten perdedors de la globalització davant el que consideren com uniformització cultural, marginació política i superioritat moral.

Els colpidors atemptats d'Al-Qaeda al cor dels EUA l'11 de setembre de 2001 són un clar punt de no retorn per al discurs que equipara globalització i progrés i que, com a mínim, no estarà exempta de tensions. Lluny de llegir correctament aquest senyal, la guerra iniciada en resposta pels Estats Units a l'Iraq i l'Afganistan no tanca sinó que encara obre més la ferida i després del miratge de la Primavera Àrab (2010-2012), ja a la segona dècada del segle, la desestabilització de tot l'Orient Mitjà (portada al paroxisme per l'ISIS) es converteix en el primer gran factor que fa trontollar la globalització.

La gran crisi, primer econòmica, després social i finalment política de 2008-2014, qüestiona algunes de les implicacions de la integració financera global. Una crisi que esmena la plana als fonaments neoliberalers de la globalització i debilita sobretot Occident. Tot i això, malgrat algunes proclames retòriques sobre la necessitat de refundar el capitalisme i l'immens trasbals que provoca la crisi, els països occidentals capdavanters i les grans institucions mundials no surten del marc del neoliberalisme a l'hora d'interpretar els problemes i buscar les solucions aplicant polítiques d'austeritat i de privatització.

Finalment, serà la pandèmia de la covid-19 (2020-2022) concatenada amb la brutal, no provocada i injustificada, invasió d'Ucraïna per part de Rússia el febrer de 2022 les que faran, per la via dels fets, aparèixer els primers grans símptomes que la globalització està esgotada.

L'evidència de l'extremada dependència industrial, i fins i tot tecnològica i/o científica en alguns camps, del sud-est asiàtic i la Xina, i la crisi de les cadenes de subministrament comencen a fer virar la centralitat econòmica de l'eficàcia

i les taxes de beneficis a la seguretat en la disponibilitat de béns i serveis i de l'expansió comercial continuada a la protecció duanera.

Alhora, el caràcter de superpotència de la Xina, que iguala en moltes variables als EUA després d'anys d'alt creixement i d'acumulació de recursos, és ja un fet i la geopolítica sembla tornar a configurar dos grans pols al voltant dels quals s'organitzen les relacions internacionals: els BRICS (ampliats recentment amb altres països de talla mitjana del que s'anomena el sud global) sota el lideratge del gegant asiàtic i els països OCDE seguint la locomotora nord-americana (inclòs el terreny militar amb el renovat protagonisme de l'OTAN i de les aliances del Pacífic).

En darrer lloc, com a tercer gran símptoma, destaca el canvi de paradigma polític: la democràcia pluralista occidental deixa de ser la referència cap a on orientar canvis en els sistemes polítics dels països per passar a ser contestada per l'atractiu creixent de les propostes autoritàries i populistes, fins i tot entre la ciutadania de molts estats occidentals. Com s'ha evidenciat en les últimes tendències electorals que mantenen un clar viratge cap als partits d'ideologia extrema, tant a l'Europa més progressista com al continent Americà.

Una quarta conseqüència dels processos globalitzadors ha estat, sens dubte, l'alentiment en l'evolució en els drets de les dones, en les quals recauen especialment els efectes perniciosos de les crisis, l'augment de la pobresa, les noves guerres, les desigualtats en drets polítics i la seva manca de participació real en unes estructures de poder excessivament masculinitzades. Si la globalització ha tingut efectes negatius d'increment de les desigualtats, la insatisfactòria evolució dels drets de les dones és també una greu conseqüència derivada del model imperant fins ara i, a més a més, suposa una oportunitat perduda de fer un món millor.

Europa i la UE encaren aquest nou escenari de desglobalització parcial amb dues guerres a les seves portes (la guerra d'Ucraïna, amb una participació indirecta molt rellevant, i una nova guerra entre Israel i part de Palestina, on el rol europeu és molt més confús), el creixent paper de les forces polítiques nativistes i/o autoritàries (al front dels governs d'Itàlia i Hongria entre d'altres i marcant el pas de molts debats polítics, singularment els de les dretes) i la corba descendent del seu pes demogràfic a escala mundial, però havent

superat la sortida de la Gran Bretanya de la Unió i la crisi de la pandèmia/guerra d'Ucraïna amb la seva unitat enfortida i amb nous instruments de governança molt poderosos en l'àmbit polític i econòmic (programa de vacunació únic, mutualització del deute, política energètica comuna, etc.).

Les actuacions recents de la Unió Europea, tant en l'àmbit financer, amb el deute mancomunat, com amb les provisions sanitàries a conseqüència de la recent pandèmia, semblen indicar un camí cap a la consideració de la federalització de la Unió Europea. Tanmateix, Europa ha de mirar també cap al veïnatge a la seva frontera sud. Els països del Mediterrani, que banya les costes d'Àfrica i d'una part petita, però significativa de l'Orient Mitjà, tenen avui en dia un paper essencial en les relacions de la Unió Europea a diferents nivells (demogràfic, econòmic, tecnològic, polític...). Caldrà enfortir-les, reforçar-les i, en algun cas, repensar-les per tal de fer-les més resilients i beneficioses per totes les parts implicades. I no hi ha motius per descartar que una nova Europa més forta i ampliada pugui liderar el bloc occidental de la mà, o fins i tot per davant, dels EUA.

En aquest context, el paper d'Espanya ha anat guanyant protagonisme en el si de la UE i a escala mundial a mesura que el govern socialista consolidava el seu recorregut i podia desplegar la seva aposta europeïsta. L'Espanya governada des de 2011 pel PP de Rajoy, resignada i seguidora acrítica dels mandats conservadors, era assenyalada com un dels països culpables de la crisi de 2008 que havien de pagar-ne el preu més alt. Aquest complex feia d'Espanya un país sense personalitat pròpia ni full de ruta en política europea i internacional.

En contrast, l'arribada al govern d'Espanya dels socialistes el 2018 obre una nova etapa de voluntat de participació, d'idees clares i de saber fer en política exterior. Amb el president Pedro Sánchez al capdavant, secundat molt especialment per Josep Borrell (primer, ministre d'Afers Exteriors espanyol i, després, Alt Representant de la UE), Espanya aposta pel lloc destacat i decidiu que li correspon dins la Unió, especialment després de la sortida del Regne Unit, liderant les respostes europees innovadores i progressistes a les crisis de la pandèmia i la guerra d'Ucraïna, entre les quals destaquen els fons europeus Next Generation de recuperació i resiliència i el model de l'excepció ibèrica promoguda per la vicepresidenta Tercera del Govern i ministra per la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, Teresa Ribera, en la lluita contra la pujada del preu de l'electricitat.

El resultat de les eleccions europees de 2019, que dona al socialisme espanyol el caràcter de subgrup S&D més gran de l'eurocambra, li permet obtenir la presidència del grup i reforçar així la seva capacitat d'incidència; mentre l'horitzó de la Presidència del Consell de la UE al segon semestre de 2023 li dona la legitimitat per assumir el lideratge proactiu i compartit que vol exercir a Europa i en l'escena internacional (amb el Mediterrani i Llatinoamèrica com a prioritats) en benefici del benestar de la ciutadania.

L'actuació del govern socialista espanyol en el context de la UE aquests últims anys és un clar exemple de com es pot compaginar la defensa dels drets i els interessos del país amb la lleialtat i la solidaritat en el procés de construcció europea, tant des dels estats com des de les institucions europees.

1.2. UN NOU MARC DESPRÉS DE LA PANDÈMIA

En els últims anys hem pogut constatar de forma molt clara les diferències entre el model polític i econòmic neoliberal individualista i elitista, el model nacionalista autàrquic i excloent, i el model progressista i col·lectiu que proposem els socialistes.

Durant la gran crisi econòmica i social de 2008-2014, una crisi provocada pels excessos neoliberals de desregulació, privatitzacions, endeutament incontrolat i minimització dels poders públics, vàrem conèixer els efectes de l'aplicació del primer model a escala europea i espanyola.

Les receptes imposades d'austeritat, pujades indiscriminades d'impostos, insolidaritat i desmantellament dels serveis públics no van fer sinó agreujar la crisi, i ens van ficar en una espiral d'empobriment, desigualtat, desafecció i crispació social que va portar la UE al llindar del descrèdit, fins a arribar al punt de posar en qüestió l'euro i el trencament intern amb la divisió nord/sud i el Brexit. Afortunadament, a partir del 2015, després del desastre de la intervenció financera de Grècia, el Banc Central Europeu va decidir virar el rumb i va instaurar una política monetària expansiva de compra d'actius i d'última garantia que juntament amb una baixada acusada del preu internacional del petroli van assentar les bases d'una recuperació econòmica a tot Europa i també a Espanya. Una recuperació econòmica que, malgrat tot, va ser lenta

perquè fins al 2018 no vam ser capaços de recuperar els nivells dels indicadors anteriors a la crisi.

L'altra cara de la moneda ha quedat sortosament palesa arran de la crisi 2020-2022 nascuda de la concatenació de la pandèmia de covid-19 i la guerra arran de la invasió russa d'Ucraïna. Una crisi sobtada i aguda que, a més de forçar l'aturada abrupta i gairebé general de l'economia europea en la fase de la pandèmia i de generar una inflació severa d'un alt impacte sobre el poder adquisitiu de les famílies, també a causa de la pujada de marges de les grans multinacionals i les empreses en la fase de la guerra, ha comportat un allau de milions de refugiats i ha posat de manifest molts dèficits i dependències estructurals de la UE. Dependències en matèria de ciència aplicada, de subministrament d'energia, de capacitat militar i sobretot de producció industrial en sectors sensibles com els semiconductors o les bateries elèctriques.

Però davant aquests reptes ingents, immediats per a la majoria de la ciutadania i determinants per al futur col·lectiu d'Espanya i Europa, aquesta vegada les polítiques desplegades han estat les del model progressista. La resposta de la UE a la crisi de la pandèmia i la guerra d'Ucraïna així com les respostes a les actuacions d'Israel a Gaza s'han caracteritzat per la rapidesa, la cooperació i la solidaritat, la voluntat d'intervenció pública i la visió estratègica a mitjà termini.

Pivotant de nou sobre els valors fundacionals de la Unió, la democràcia i l'estat del benestar (amb el sistema públic de salut al capdavant), els governs europeus han consensuat els tancaments interiors i exteriors de fronteres anticovid, el programa de compra massiva i coordinada de vacunes, el suport pressupostari i militar a Ucraïna, l'aprovisionament alternatiu de tot el petroli i gas necessaris i, sobretot, l'emissió de deute europeu mancomunat que ha permès finançar un vastíssim fons d'ajuts econòmics a la recuperació postpandèmia, a la lluita contra la inflació i a la posada en marxa de mesures de transformació estructural i resiliència davant futures crisis. Pel que fa al sector agrari, Europa ha estat sempre un model d'emparedat i capdavanter en aquest món tan globalitzat on els productes i mercaderies flueixen i transiten entre tots els països i continents. Hem de continuar treballant, dialogant, acordant i pactant, amb tots els agents implicats en aquestes polítiques agràries, mirant de donar respostes als reptes econòmics, socials, de sostenibilitat i rendibilitat, en el marc del Pacte Verd. Per això, Europa ha

d'impulsar decididament una PAC que doni resposta als reptes que el sector agrari europeu, en la seva diversitat, té plantejats. Dos grans pilars de transformació del món agrari i de l'Europa verda, arribant així a grans consensos pel bé del desenvolupament sostenible i per mirar la política agrària com una eina per establir la gent en el seu territori i produir aliments segurs, de qualitat i a preus assequibles per a tothom.

Transició ecològica i autonomia energètica, reindustrialització i reconversió verda, creixement del sistema europeu d'R+D, digitalització i reorganització de les capacitats diplomàtiques i militars són els objectius finals de la UE amb aquestes mesures. Unes mesures d'èxit que han contribuït decisivament a una recuperació més ràpida de la crisi (tot i que avui la paràlisi de la guerra d'Ucraïna impossibilita encara l'estabilització dels fluxos de productes estratègics com el petroli, els cereals i els fertilitzants i, per tant, el control de la inflació, malgrat les polítiques monetàries restrictives en marxa) i que han permès desplegar l'escut social imprescindible per donar una resposta justa a la crisi.

L'experiència més que positiva de l'aplicació del model progressista a l'última gran crisi ha deixat un nou marc polític després de la pandèmia, en paral·lel a l'abandonament progressiu de l'era de la globalització neoliberal. Aquest marc polític és el de la revalorització del paper de l'Estat, de la regulació i la intervenció des dels governs, del caràcter essencial dels serveis públics. La immensa majoria dels experts, dels agents socials i de la ciutadania pensen que l'Estat i els poders públics han estat encertats i decisius en la resposta (els negacionistes i els ultraliberals presents en el debat públic al principi de la crisi han acabat sucumbint sota el pes dels fets) i la percepció generalitzada és que el desprestigi a priori del que és públic ha quedat enrere.

Tanmateix, aquest nou marc coherent amb les polítiques progressistes i portat pel seu èxit fàctic no està garantint de forma generalitzada, ni en termes electorals ni sociològics, l'èxit dels partits progressistes. Els valors progressistes associats a la redistribució, a la llibertat de tots a la igualtat i a la integració i sobretot, com dèiem anteriorment, a la democràcia pluralista no tenen tendència a ampliar-se i consolidar-se entre la ciutadania sinó que el reconeixement del paper de l'Estat en la vida pública sembla orientar-se en molts sectors cap als valors de la seguretat, el control i l'autoritat. Malgrat que aquesta tendència sembla expandir-se els successos dels darrers anys, ens demostren que un Estat fort ajuda a tots els segments de la societat i que les

idees i propostes dels i les socialistes aconseguen que el nostre país pugui sortir més fort i amb més embranzida de moments de dificultat que amb receptes aplicades en el passat per les forces neoliberals i de centredreta

Aquesta situació s'explica perquè les tendències de fons i els grans desafiaments de l'era de la globalització persisteixen i continuen marcant el terreny polític en què vivim. Si la crisi de 2008-2014 comporta la reaparició al primer pla de totes les propostes polítiques de replegament comunitari identitari (nacionalismes, populismes, feixismes, ultraconservadorismes tradicionalistes o integristes religiosos en diferents graus, combinacions i variants) davant el descrèdit de les propostes neoliberals causants dels problemes i incapaces de fornir les solucions i davant el desprestigi de l'alternativa progressista, en particular del socialisme democràtic, precisament per les seves connivències amb el neoliberalisme durant la globalització, el canvi radical en la forma d'abordar la crisi 2020-2022 desplegant de nou amb convicció i èxit propostes socialdemòcrates i federalistes recolzades en el lideratge d'allò públic posa altra vegada en evidència els plantejaments neoliberals, però no aconseguen modificar el comunitarisme identitari perquè les propostes progressistes no apareixen i no es perceben encara com a prou madures i potents per fer front als grans desafiaments (emergència climàtica, desigualtat(s) i transició digital) heretats de la globalització en els que encara hi som. Aquest és doncs el següent pas que han de donar les propostes socialdemòcrates.

1.3. TENDÈNCIES I DESAFIAMENTS

Patrons demogràfics i models socials i laborals

Malgrat que els experts consideren que el pic de natalitat (l'any del màxim naixement de persones a la història de la humanitat) ja es va donar el 1990 i que la població global de la terra ja només creix per raons vegetatives i per l'augment de l'esperança de vida (arribarà a un màxim de 10.500 milions d'habitants a la segona part d'aquest segle per després començar a disminuir) i malgrat que totes les prediccions malthusianes de desastres i col·lapses per superpoblació des del segle XIX han resultat equivocades, els desequilibris

poblacionals a escala mundial entre un nord ric i envellit i un sud pobre encara molt jove continuen representant una font de grans contrastos i inquietuds.

La longevitat de les nostres societats, fruit de molts anys de millores en salut i benestar, és un fet molt positiu que comporta noves i bones oportunitats individuals i col·lectives generant noves sortides laborals a l'àmbit del tercer sector (ex: silver economy) tot i que pot tensionar en alguns aspectes el mercat laboral i els serveis públics. Tenint en compte la percepció general del futur i el balanç entre dinamisme i immobilitat davant els riscos i canvis.

Les migracions són un aspecte fonamental de l'espècie humana, tota l'espècie humana o som migrants o som descendents de migrants, empeses tant per l'atracció del nord com a lloc per aconseguir un futur millor per a les vides pròpies i les de les seves famílies de moltes persones com pels desastres causats per la guerra i la violència o per fenòmens naturals, i, d'altra banda, inherents a la història de la humanitat, són alhora una necessitat evident per compensar l'envelliment d'aquestes societats però també un repte ingent, de vegades ben resolt i de vegades no, en termes de garantia de la cohesió social i d'integració cultural i política. El nostre ha de ser un model nou basat en la preservació dels drets dels treballadors i treballadores sigui quina sigui la seva procedència, i en l'elaboració d'un nou model de societat que faci compatible la pluralitat cultural amb els referents socials i culturals de la societat d'acull

El racisme, la xenofòbia i el masclisme, sempre latents i sovint explícits entre bona part de les persones, són el símptoma de llarg camí que queda per encetar en l'abordatge d'aquest repte.

Pel que fa als models socials i laborals vigents, en un món que molts sociòlegs divideixen entre nòmades cosmopolites i sedentaris nacionals (en proporcions encara molt diferents, tanmateix), destaquen tres tendències.

En primer lloc, la consolidació de la diversitat local enfront de l'homogeneïtat global. Diversitat local de formes familiars i d'hàbits i preferències de vida (culturals, sexuals, alimentàries...), però alhora patrons i models homologables en un imaginari cultural global cada cop més compartit.

En segon lloc, la continuada acceleració de la concentració urbana a totes les escales, des del despoblament rural i la baixa densitat de moltes parts de territori fins al creixement de totes les ciutats mitjanes i l'explosió de les megaciutats. La geografia del present s'entén sobretot com una vasta xarxa d'àrees metropolitanes, en paral·lel i en contrast amb el món rural, de petites poblacions (sovint disperses) i que treballen cada cop més en xarxa.

En tercer lloc, les transformacions del món del treball causades per les polítiques de reducció de jornada i de protecció de salaris i rendes, per l'aparició arran de la pandèmia de les condicions tècniques per a l'extensió massiva del teletreball i el desenvolupament de l'anomenat treball de plataforma però sobretot per la creixent automatització de les tasques sobre la base de la robotització i a la IA.

En aquest terreny, sembla que la dignitat del treball torna a tenir possibilitats de guanyar la partida a la generalització de la precarietat laboral. I aquesta és la pedra angular del projecte socialista. El nostre objectiu és l'erradicació de la precarietat laboral (*minijobs*, falsos autònoms, treball submergit, rotacions extremes i altres formes de vulnerabilitat laboral).

Cal continuar dignificant tots els llocs de treball i reconèixer l'experiència laboral com un valor afegit cap als treballadors i treballadores que ha de ser reconegut i remunerat en conseqüència.

Tanmateix, el moviment social de més abast i profunditat en el que està immers el món occidental és sense dubte el de la lluita per la igualtat plena i efectiva entre dones i homes que impulsa el feminisme. Tant en el camp teòric dels valors i el relat com en el de les mobilitzacions i el compromís individual i, sobretot, en el dels canvis reals, el moviment està progressant malgrat les dificultats (inèrcies seculars) i l'oposició (defensors del model del passat).

Ben segur queda molt camí encara per assolir totes les fites que permetran afirmar que el patriarcat ha quedat enrere (molt especialment la del repartiment equitatiu de les cures i el treball domèstic) i molts moments de patiment absurd (singularment per la resistència violenta de molts homes, dels quals acaben comenten intolerables assassinats masclistes de dones), però els avenços per a les dones (contra el sexisme, en favor del control de les seves vides, en l'accés

al poder polític i a moltes parcel·les abans vetades de l'activitat laboral i social, en la seva visibilitat) són inqüestionables. Uns avenços que donen les energies per portar aquesta gran lluita col·lectiva, per a les dones i per als homes, fins al final, fins a la consecució d'una societat plenament igualitària i justa per tothom gràcies al feminisme, també igualitària en el treball domèstic i de criança, així com en el compartiment paritari del poder social, polític i econòmic.

Grans desafiaments globals: emergència climàtica, desigualtat(s) i digitalització

La irreversible era de la globalització, malauradament de matriu neoliberal, de la mà de l'augment exponencial de la mà de l'augment exponencial del consum, de la producció, de la cultura d'utilitzar, llençar i no reutilitzar i la connectivitat (incloses les tecnologies informàtiques i de la informació (TIC), telecomunicacions, grans consumidores d'energia), mina definitivament la sostenibilitat ambiental del planeta ja molt precària, després de molts decennis de sobreexplotació i d'ús massiu i descontrolat d'energies fòssils des de l'inici de l'era contemporània. Els partits d'esquerra progressista i la socialdemocràcia en particular han de jugar un paper més actiu en aquest camp per canviar i, si cal, aturar les polítiques de destrucció mediambiental i impulsar-ne d'altres més respectuoses i solidàries.

La realització d'estudis científicotècnics sobre el canvi climàtic és fonamental per obtenir una visió objectiva i precisa de la seva realitat, basada en l'evidència empírica i quantificable. Aquests estudis permeten fer prediccions i crear models sobre el futur del clima, proporcionant informació valuosa per als responsables de la presa de decisions i ajudant a desenvolupar solucions per combatre el canvi climàtic. En definitiva, són essencials per entendre la realitat del canvi climàtic i per desenvolupar estratègies efectives per mitigar els seus efectes, assegurant un futur sostenible per al nostre planeta.

Som en una crisi mediambiental d'enormes proporcions que avui està ja en fase d'emergència amb alteracions perceptibles del clima (i per a la comunitat científica i el Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC) amb risc de caos climàtic si se supera els diferents llindars segons els sistemes

i regions del món en el grau d'escalfament de la temperatura mitjana del planeta) i afectacions, per tant, a la salut i al dia a dia a tots els éssers vius que compartim el nostre planeta.

La fràgil situació dels mars i els oceans (amb el problema dels microplàstics al capdavant) i de molts ecosistemes únics, la dràstica disminució de la biodiversitat, les catàstrofes naturals extremes i cada cop més freqüents, la contaminació de l'aire l'escassetat d'aigua dolça o la saturació dels residus són alguns dels problemes mundials ingents associats a aquesta crisi mediambiental. I de nou són els col·lectius més desfavorits de la nostra societat els més vulnerables que ja estan patint directament més greument aquesta crisi mediambiental i que a curt i mitjà termini acabarà afectant a tots i a totes augmentant la pobresa i les desigualtats en l'accés als recursos i en la qualitat de vida.

Aquest desafiament planetari, que molts estats intenten abordar seguint el marc de l'Acord de París de 2015 impulsat per les Nacions Unides i els diferents acords no vinculants sorgits de les COP, on Espanya ha tingut un paper protagonista i on els esforços dels països de la UE són notables, però que ara com ara no sembla encarat a la seva resolució, comporta una angoixa difusa entre la població que porta a plantejaments i actituds de tot ordre, des del negacionisme teòric fins a les tesis de decreixement, passant per la passivitat del curt termini, l'ecoansietat o la impotència, a la consciència (que vol ser majoritària), de la implicació social i política.

L'absoluta centralitat política d'una transició ecològica justa, basada en el realisme, però portadora d'esperança i solidaritat internacional i que aplegui grans majories socials, sembla una prioritat inexcusable. La lluita contra el canvi climàtic és una responsabilitat compartida que requereix la participació de tots els sectors de la societat. No obstant això, és important reconèixer que les càrregues d'aquesta lluita sovint recauen desproporcionadament sobre les classes més desfavorides que són les més vulnerables a les causes econòmiques del canvi climàtic, ja que tenen menys recursos per adaptar-se o mitigar aquests efectes. A més, poden tenir menys capacitat per influir en les polítiques i decisions que afecten el clima. Una transformació que deixi a aquestes persones fora del tauler no pot ser considerada acceptable socialment.

La(es) desigualtat(s) és l'altre gran desafiament que la globalització emmarcada pel neoliberalisme no només no ha resolt en molts aspectes sinó que ha agreujat.

Desigualtat entre països en termes econòmics (espoli de recursos, dependència financera i, per tant, econòmica, divergència immensa de rendes), que ja no és entre el Nord i el Sud tradicionals perquè la Xina i altres països com els estats petrolers són tant o més rics que els països OCDE, i en termes polítics (l'arquitectura de relacions internacionals no ha estat mai i no és encara igualitària).

Desigualtat entre la ciutadania dels països: desigualtat estructural entre dones i homes (en seguretat, recursos i visibilitat); desigualtat en l'accés a les rendes i al treball digne i, per tant, a molts béns i serveis fins i tot bàsics en determinades franges de població o territoris treballant en oportunitats per a les noves generacions que evitin l'enfrontament intergeneracional; desigualtat en el reconeixement i les oportunitats de col·lectius discriminats com el de les persones racialitzades, l'LGTTBI o les persones amb discapacitat (portada massa sovint a extrems de menyspreu explícit i odi); desigualtat en la mateixa condició de ciutadania com per a la majoria de les persones procedents de la immigració; desigualtat en l'accés als serveis públics, al món digital i desigualtat en l'accés a la salut i alimentació saludable

La desigualtat, a més d'injusta i injustificable (els temps de la resignació sobre la base de cosmovisions religioses, filosòfiques o polítiques haurien d'haver passat). És un element de profunda frustració i desafecció política i institucional, amb el conseqüent ressorgiment dels populismes i de risc per a la democràcia, perquè mina les expectatives de futur que les persones tenen en les seves vides, les de les seves famílies o les de la seva comunitat i, per tant, és també el principal dissolvent de la cohesió social a qualsevol nivell.

Dotar el llenguatge de la importància que cal com a eina de construcció sociocultural. S'ha de reivindicar un llenguatge inclusiu i desestigmatitzant, especialment a totes les institucions i mitjans de comunicació, i impulsar des dels Governos un Contracte Social per la Igualtat, basat en una Estratègia a mitjà i llarg termini i un Pla d'Acció, que comprometi els sectors polítics, socials, econòmics, educatius, així com als mitjans de comunicació.

La percepció de desigualtat enverina les relacions i trenca la voluntat de participació compartida en qualsevol projecte, obrint la porta a les nocives dinàmiques de confrontació i imposició. Combatre amb tots els mitjans la desigualtat és sense dubte un imperatiu moral, ètic i polític i de seguretat humana.

La digitalització és un desafiament inherent a la globalització, alhora es presenta com una força profundament transformadora. Una de les seves condicions de possibilitat i un dels seus exponents i representa tant un poderós accelerador del model econòmic imperant com un gran desafiament al mateix.

La digitalització, basada en la revolució tecnològica dels ordinadors, internet, els telèfons mòbils, la robotització, les xarxes socials i, fins avui, els algorismes i la intel·ligència artificial (IA), ens porta informació, comunicació i coneixement immediats (és a dir instantanis i quasi sense intermediació) i són potencialment inesgotables i durables. Alhora fa possible la desmaterialització de molts continguts, la superació de la distància en molts més camps i l'asincronia.

L'impacte de la digitalització s'ha fet notar en totes les esferes de la societat moderna, des dels models organitzatius de producció fins a la mateixa forma de relacionar-nos entre les persones.

Res sembla escapar al seu potencial transformador: la socialització entre individus, la interacció entre la població i ens públics o privats, l'aprenentatge i el lleure, la compra i venda d'una gamma creixent de béns i serveis, els avenços científics, i en l'última dècada i mitja, la creixent automatització de la guerra i la recol·lecció massiva de dades tant per part de forces armades i de seguretat com de serveis d'intel·ligència arreu del món.

Com a resultat d'això, ha sorgit un món virtual basat en les dades que els ciutadans i institucions hem anat aportant amb el pas del temps, el comportament del qual reflecteix i a la vegada afecta el món real. Això ha resultat en l'eclosió d'una cultura notablement diferent de la preexistent en les noves generacions, basada tant en influències externes arribades a través de les xarxes com en desenvolupaments interns i autoreferencials. Això sovint provoca incomprensió o fricció entre aquestes generacions i aquelles que no han viscut i crescut amb internet com a "realitat complementària".

Els diferents nivells de l'administració han de treballar per evitar que la bretxa digital creï ciutadans de primera i de segona amb major o menor possibilitat d'accés a ella. L'administració ha d'estar sempre accessible a qualsevol ciutadà, sense imposar un sol mitjà de comunicació.

Les empreses i companyies multinacionals que s'han vinculat a aquestes tendències han adquirit un rol preponderant a l'economia mundial, i han acumulat un grau d'influència prou gran per a moure's al marge de les normes establertes a escala nacional i internacional. Això els ha convertit en possibles vehicles d'ingerències greus en el funcionament de la societat civil, tant per actors interns com externs que s'aprofiten de la manca de mecanismes socials i polítics que els contrarestin.

Al costat de la digitalització el dataisme ha donat forma a una nova forma de dominació, el règim infocràtic que, exigint la total transparència de l'individu, es manté totalment opac i al marge de tota regulació i fiscalització.

La Unió Europea i els països que la integren han de prendre les mesures pertinents per evitar que les grans corporacions tecnològiques internacionals se saltin les normatives de cada país i impulsar una política internacional en els òrgans pertinents perquè el control, vigilància i compliment de les normatives sigui igual d'estricta arreu del planeta.

Les oportunitats de la digitalització són moltes, molt grans i ja molt conegudes (universalització, disseminació, productivitat, participació interactiva, visibilitat) i les seves debilitats, de vegades contradictòries, també ho són: massificació i homogeneïtzació i alhora segmentació i fragmentació, sobreexposició pública i alhora aïllament, superficialitat i marginació de la població no familiaritzada amb els instruments digitals, sobretot per a dones i joves. Tampoc podem oblidar la bretxa digital que afecta els col·lectius més vulnerables.

Però el que sobretot inquieta de la digitalització són dos aspectes: la seva capacitat disruptiva en camps molt sensibles com l'organització del treball, la manipulació informativa i de la privacitat personal provocant una gran preocupació l'addicció d'infants i adolescents a un consum incontrolat a les xarxes, l'accés a continguts pornogràfics i de jocs perillosos o gens

recomanables i l'acceleració dels ritmes i dels canvis vitals que provoca. Anar, com a societat, per davant de la digitalització, com de totes les innovacions, és gairebé impossible, però s'ha de poder seguir de prop i intervenir-hi com en totes les altres qüestions humanes: el món digital no és un món paral·lel al real sinó la seva extensió.

En aquest context volem destacar la primera llei d'intel·ligència artificial aprovada pel Parlament Europeu que, tot i que tímida obre la porta a futures ampliacions alhora que dona garanties que es farà d'aquestes tecnologies un ús segur i de respecte dels drets fonamentals i els valors europeus.

Com en totes les altres qüestions humanes: el món digital no és un món paral·lel al real sinó la seva extensió.

En aquest sentit, els i les socialistes apuntem i defensem d'innovació en tots els caps de la tecnologia, com a factor de creixement i desenvolupament econòmic i social. Com més eines tinguem al nostre abast podrem optar a una economia i un món del treball més eficient i segur serà un èxit col·lectiu. Però, com a defensors i defensores del treball, aquests avenços tecnològics mai podran esdevenir substituïdors de la massa treballadora, en tot cas, ho seran complementaris.

Desafiaments polítics: extrema dreta, populismes i retrocés de la democràcia

Com ja hem dit, l'era de la globalització va incubar les causes del retorn al primer pla d'una extrema dreta que, juntament amb la resta dels comunitarismes identitaris, durant la llarga i profunda crisi de 2008-2014 va poder agafar protagonisme i prendre volada i que encara avui ocupa un gran espai polític arreu.

Aquest espai, sobre la base del tradicionalisme i l'ultranacionalisme, amalgama autoritarisme antiigualitari, defensant una falsa llibertat, negacionisme climàtic (també científic durant la pandèmia), antifeminisme furibund, LGTBI-fòbia, racisme i molta xenofòbia (contra els estrangers en general, contra els immigrants en particular o centrada en la islamofòbia o

l'antisemitisme o contra el diferent i l'aporofòbia especialment en els col·lectius migrants (de classe mitjana-baixa que ve a lliurar-se un futur fugint de la misèria i la guerra). Els seus atacs continuats contra l'estat de dret (des de la llibertat d'expressió i premsa fins al sistema judicial) intenten afeblir les bases de la democràcia i els valors en els quals es fonamenten les nostres societats lliures i democràtiques. El qüestionament i/o ús de les institucions basades en la separació de poders posen en risc, com veiem a Europa i a la resta del món, la confiança de la ciutadania envers la construcció i enfortiment de models democràtics que són garants dels drets humans.

En canvi, pel que fa a les propostes econòmiques, oscil·la entre el proteccionisme d'arrel autàrquica o l'ultraliberalisme manllevat dels seus adversaris globalitzadors. Respostes, en definitiva, radicals i primàries, que tenen molt més recorregut si davant no troben alternatives sòlides capaces d'explicar i abordar amb èxit els grans desafiaments que inquieten el conjunt de la ciutadania.

Una extrema dreta que es construeix com una palanca del neoliberalisme més radical sota la premissa de "primer els de casa" contra el socialisme democràtic i molt especialment sobre la base de les guerres culturals, especialment contra els moviments i/o consensos progressistes que defensen el feminisme, l'ecologisme i la consecució de drets dels col·lectius històricament discriminats (com les persones LGTBI, migrades, etc), i contra altres espais del comunitarisme identitari.

I un espai que, a més de contaminar posicions d'extrema esquerra (com veiem avui a Alemanya o com en el cas dels corrents anomenats "rojipardos" que barregen marxisme obrerista amb ultranacionalisme), ha contaminat també molts sectors de la dreta conservadora tradicional i ha aconseguit marcar bona part dels debats polítics i culturals de les nostres societats en el marc de les dues crisis.

En realitat, l'extrema dreta i tots els comunitarismes identitaris (els del segle XIX, els de després del crac del 1929 i els de la nostra època) no aborden les causes profundes de les crisis, sinó que només busquen culpables i proposen solucions simplistes i màgiques que, per inviables o nocives, al final només beneficien l' statu quo que diuen combatre. Tot plegat, al preu d'augmentar la tensió política i social (sembrant la cultura de l'odi i promovent mesures

discriminatòries) a nivells que posen en risc la convivència quotidiana i el funcionament institucional i que creen molt odi contra les comunitats més vulnerables i provocar una involució de drets. Una tensió i una crispació de les que de fet acaben vivint.

Però la ferida que han causat a la nostra democràcia moderna és considerable. Una democràcia que no només l'hem de veure com un sistema, una metodologia formal destinada a determinar la representativitat política dels partits o les ideologies per assignar les responsabilitats al capdavant de les institucions sinó com sobretot, partint del seu fonament en el sufragi universal respecte a la llei i la rendició de comptes. El mitjà per a fomentar la igualtat respectant la diversitat, la font de la garantia dels drets per a tothom, el marc de la unió de la societat d'acord amb l'expressió lliure de la diversitat i la voluntat del pacte entre diferents així com la lluita per arribar a la major igualtat possible, i el símbol de la redistribució igualitària del poder polític i econòmic. I són aquestes bases de la democràcia, més que la seva forma (per això accepta nominalment les regles del joc), les que ataca l'extrema dreta al capdavant del comunitarisme identitari.

Un atac frontal de l'extrema dreta que a més es dona en el context d'una profunda fragmentació de les societats en què vivim, fruit dels impactes de les dues crisis quasi consecutives que hem patit i en alguna mesura encara patim. Aquesta fragmentació, retroalimentada per l'anomenat efecte bombolla, es dona en termes ideològics (pluripartidisme consolidat i multiplicitat d'adscripcions), socioeconòmics (dispersió de rendes...), sociològics (relacions personals "líquides", individualisme...), culturals (migracions, estils de vida i alimentació, religions, tribus...) o territorials (capitals/zones despoblades, centre urbà/perifèries).

La fragmentació política, encara que afavoreix la representació de les diferents sensibilitats d'una societat, democratitzant la vida pública, ha d'anar acompanyada d'una cultura política que la correspongui. Si no, dificulta molt l'acord i la formació de majories socials i polítiques, el que comporta un doble efecte contradictori: d'una banda, alentiment i debilitat en la vida institucional i, per tant, paràlisi en el desenvolupament econòmic el progrés social; però de l'altre, desconexió institucional d'una realitat molt complexa que avança pel seu compte en múltiples direccions.

La preocupació pel risc de retrocés de la democràcia no ha de ser, doncs, només retòrica perquè afecta el seu caràcter d'expressió de l'estat de dret, de compromís col·lectiu i de projecte emancipador, posant en risc el model de convivència social i posant en discussió drets assolits.

La democràcia occidental ha de ser un sistema polític dinàmic i constantment millorable, que implementi els canvis necessaris per garantir l'afecció de la ciutadania, i la fortalesa de la societat del benestar.

Per comunicar temes complexos, és vital utilitzar un llenguatge comprensible, proporcionar rellevància personal, utilitzar exemples, promoure la curiositat, mantenir l'honestedat i interactuar amb el públic. No obstant això, cal evitar la simplificació excessiva. És crucial estar alerta a grups com l'extrema dreta que poden emprar missatges simplificats per alimentar prejudicis, la qual cosa subratlla la necessitat d'informació precisa i accessible.

2. El paper i el missatge de la socialdemocràcia

2.1 FITES, OPORTUNITATS I REPTES

És cert que enfrontem un context de grans desafiaments. És igualment cert que la crisi actual ha desestabilitzat les nostres vides de maneres tan fonamentals que ha obert una oportunitat per qüestionar consensos europeus (i per extensió, globals) sobre principis i prioritats polítiques que semblaven inamovibles i que van condicionar fèrriament les receptes deficientes de la darrera crisi.

En aquest sentit, el present és un moment singular d'inflexió en el qual es problematitza el "sentit comú" (neoliberal) que dona forma al joc polític. Un sentit comú que ha imposat en l'àmbit públic la submissió als fluxos de capital, el marc de la governança, l'equilibri per via de retallades, l'austeritat social, la competició internacional per l'atracció de capital, etc.

La gran infraestructura neoliberal, que durant dècades ha impregnat el teixit social per legitimar unes prioritats contràries als interessos de la majoria social, mostra per primera vegada senyals claus d'esgotament.

Més enllà de les circumstàncies específiques de la crisi actual que han afavorit un qüestionament de l'hegemonia neoliberal, cal posar en valor el paper clau, per bé que encara insuficient, que ha jugat una socialdemocràcia rearmada i valenta, des de Bernie Sanders als Estats Units a Jacinda Ardern a Nova Zelanda, en concertació amb altres forces d'esquerres que han aprofitat l'oportunitat que ofereixen les crisis per a la innovació.

En aquest sentit, cal remarcar especialment els esforços i èxits estratègics del socialisme espanyol, encapçalat per Pedro Sánchez com a líder internacional, en aquest esforç per obrir una finestra a noves perspectives, amb mesures de protecció social i alhora d'estabilització de l'economia.

En aquest procés, el pes d'Espanya com una força progressista arreu del món és un motiu d'orgull i reivindicació per a la ciutadania, a la que ens mou una aspiració d'emancipació i igualtat, enfront d'aquells que instrumentalitzen conceptes com nació o pàtria per imposar els seus interessos per frenar l'avenç de noves perspectives polítiques de caràcter progressista i emancipador. El fet que Pedro Sánchez fos elegit president de la Internacional Socialista l'any 2022, com a reconegut líder socialdemòcrata a escala mundial, també ajudarà a donar visibilitat a la nova socialdemocràcia que ell està representant en l'àmbit internacional.

Des de l'evacuació d'Afganistan fins al suport a Ucraïna, des del lideratge de la solució ibèrica que salvaguarda les famílies més vulnerables fins a les dades macroeconòmiques i d'ocupació que desmenteixen, mes rere mes, el catastrofisme de la dreta, la convulsió mundial que hem enfrontat ha estat també un escenari propici per a fites històriques que demostren la vitalitat del nostre projecte a escala nacional i internacional.

Ahora, aquests avenços són només unes primeres passes en un procés de canvi que es mesurarà en dècades. El repte actual, per tant, transcendeix la gestió de crisis específiques i suposa una responsabilitat de gran importància vers un futur en el mitjà i llarg termini on el projecte socialdemòcrata sigui més fort, tingui més eines i més suport social.

Aquesta responsabilitat és enorme per dues raons: primer, perquè fonamentar aquesta aspiració passa per la necessitat urgent de posar les bases en el curt termini, és a dir, articular respostes valentes al gran repte interconnectat que suposa atacar avui la desigualtat, l'emergència climàtica i el desequilibri demogràfic. El canvi serà un procés llarg, però cal començar-lo ja de manera urgent

atès el context crític que afrontem. Segon, perquè els punts d'inflexió són oportunitats que no només podem aprofitar nosaltres.

L'ascens continuat de l'extrema dreta, que ha desmentit els qui diagnosticaven que era el producte d'una conjuntura específica o que cauria com a resultat de la millora de les condicions materials de la població, suposa l'amenaça més gran: el risc que el debilitament del consens neoliberal, i la presència sempre latent de les tesis nacionalistes, obri la porta a la legitimació de visions excloents i autoritàries en el futur.

Ambdós factors són en realitat dues cares d'una mateixa moneda: el poder social i institucional que tenim avui dia com a socialdemòcrates per posar en marxa respostes a la desigualtat, l'emergència climàtica i els problemes demogràfics i migratoris són l'oportunitat que tenim (potser la darrera) per desarmar els arguments de l'extrema dreta.

Diversos factors emmarquen aquest gran repte del segle XXI. Primer, fem front a la disjuntiva entre l'escala d'institucions i polítiques nacionals i la dimensió global dels processos actuals més determinants. Mentre que el projecte neoliberal és congruent i deriva de les lògiques desterritorialitzades del capitalisme financer, el projecte socialdemòcrata es fonamenta en la legitimitat d'institucions públiques que avui dia encara estan essencialment ancorades en territoris i marcs legals nacionals, malgrat el desenvolupament significatiu de la UE.

Segon, econòmicament assistim en l'actualitat a una nova fase de revolució tecnològica, caracteritzada per la multiplicació de la capacitat computacional i el desenvolupament de la intel·ligència artificial sense regles de joc com a producte de masses, que està sent més accelerada que les anteriors revolucions industrials i tecnològiques.

Mentre que durant la nostra història recent l'Estat ha estat el principal impulsor de les grans innovacions tecnològiques perquè aquestes requerien un risc i un finançament difícilment assumible per altres actors (per exemple, el cas d'internet), avui dia la capacitat d'innovació i creació social està tan descentralitzada que facilita un gran desenvolupament. En particular, el gran poder inversor de les empreses multinacionals de forma aliena als poders públics.

Un tercer factor que emmarca el nostre context és que, encara que la socialdemocràcia continua sent una de les principals forces polítiques a Espanya i Europa i té capacitat per reposicionar-se com una ideologia hegemònica, la nostra

força és relativa. En anys recents hem vist com partits socialdemòcrates amb gran capacitat i tradició poden desaparèixer a gran velocitat per raons, de vegades exògenes, però també sovint endògenes (per exemple, França, Itàlia i Grècia). Fins i tot en els millors casos, la socialdemocràcia europea queda lluny de representar les àmplies majories que van caracteritzar-nos entre els anys 50 i 70.

Recuperar la base social és una tasca fonamental per poder aprofitar l'oportunitat històrica que s'obre avui. En aquest sentit, es fa urgent una revitalització que aconseguixi generar confiança en els dos principals segments polítics en els quals s'ha dissolt la base socialdemòcrata tradicional: l'abstenció (particularment en el cas de les classes populars) i el suport a projectes alternatius d'esquerra que han guanyat pes arreu especialment entre les cohorts més joves, més formades i urbanes, proposant demandes legítimes que han de ser integrades en una visió més àmplia, pragmàtica i realista de la qual se senti particip la població. També cal fer atenció a un tercer segment, el que ha quedat atret pels populismes identitaris.

Enfront aquests reptes, la UE serà fonamental per recalibrar el projecte socialdemòcrata. Ja s'ha discutit com arran de la pandèmia de la covid-19 i, més recentment, l'esclat de la guerra a Ucraïna, la UE ha esdevingut un espai institucional on el lideratge socialdemòcrata i la política pública ambiciosa han trobat espai per a la innovació, com ara l'emissió de bons de deute europeu o la vinculació dels fons Next Generation a la sostenibilitat energètica o el fet que ja es reconegui com la principal garant de la justícia climàtica i la seguretat humana a nivell global.

Eixamplar i explotar les capacitats polítiques d'una utopia institucional que des del Tractat de Maastricht ha generat tanta desconfiança per a alguns i tantes decepcions per a altres, però també tanta esperança per a molts, és urgent per abordar el repte històric que tenim al davant amb suficient múscul institucional. En aquest sentit, i seguint algunes de les accions i decisions polítiques més recents de la Unió Europea, cal anar posant els elements necessaris per a la construcció d'una Unió Europea Federal, en compliment de l'objectiu d'arribar a una unió cada cop més estreta del que parla el preàmbul del Tractat de la Unió Europea

En aquest context de debilitament del consens neoliberal, la UE es presenta com la gran oportunitat que tenim per a la construcció d'un futur socialdemòcrata capaç de reorientar forces globals que operen més enllà del poder democràtic: una Unió que ha de ser més forta, més democràtica, més estratègica, més cohesionada i més socialista.

En resum, tot i la prevalença i agudització dels esmentats reptes globals, el desenvolupament de l'actual cicle de crisi ofereix una oportunitat per a una sortida més social i igualitària gràcies a les circumstàncies actuals i els esforços concertats de les forces d'esquerrres.

La crisi del període actual, per tant, és un escenari on el sentit comú neoliberal ha tocat el seu punt de major fragilitat, i on la batalla per l'hegemonia està oberta perquè els principis de la igualtat, la llibertat i la fraternitat recuperin l'espai perdut.

Vivim, en aquest sentit, un període d'esperança i de gran responsabilitat perquè estem cridats a aprofitar una oportunitat per reformular el debat polític que no s'ha presentat des de l'ascens del neoliberalisme els anys 80. Hem fet el primer pas, i ara toca dissenyar una estratègia ambiciosa per fer-ne els següents.

2.2 CLAUS PER AVANÇAR

2.2.1. De l'agregació de polítiques públiques a la construcció del *demos* col·lectiu: una alternativa democràtica a la fragmentació, a l'individualisme i al comunitarisme identitari

Com s'ha exposat abans, els grans reptes que enfrontem en aquest moment històric estan tots apuntalats per una problemàtica més àmplia que és la degradació de la democràcia globalment.

Avui dia, la major part del territori del planeta el constitueixen règims no democràtics, i en moltes de les democràcies més antigues es donen senyals preocupants de l'anomenat *backsliding* autoritari. La cronologia d'aquestes tendències no és casual.

Les lògiques socials de mercantilització, atomització i desterritorialització (generalment agrupades sota el concepte de neoliberalisme), que han impregnat durant dècades des de la forma que fem política a la forma que vivim i pensem són completament congruents amb la degradació de la vida democràtica: la concepció de la mateixa persona com a mercaderia (per exemple, la legitimació de la prostitució, o dels ventres de lloguer, que nosaltres rebutgem), l'atomització i la incapacitat per obrar en termes solidaris, la normalització de la precarietat, la consagració de la competitivitat i l'estigmatització dels serveis socials, etc.

El neoliberalisme és un projecte social que menysprea la noció del compromís col·lectiu i rebutja la necessitat de dialogar i actuar col·lectivament. Alhora, en contrast amb el liberalisme tradicional, els corrents de pensament neoliberals han legitimat la intervenció de l'Estat com a agent de suport al sector privat, prioritzant protegir els fluxos de béns i capitals fins i tot a través de la guerra.

Aquesta tendència paradoxalment il·liberal legitima i promou una relació autoritària entre institucions i ciutadans. Un exemple paradigmàtic és la cultura política americana, que es caracteritza per un voluntarisme al·lèrgic a tota intervenció estatal de caràcter social, i alhora expressa un suport incondicional pel desplegament cada cop més militaritzat de les forces de seguretat públiques i privades, amb especial èmfasi en el control de les poblacions en situació de pobresa, quan realment el que cal és treballar per la no criminalització i la protecció de les classes desfavorides.

Per contra, el projecte socialdemòcrata és intrínsecament col·lectiu i, per tant, democràtic en el sentit més ample, incompatible amb les lògiques neoliberals.

No obstant això, tenim molts exemples recents de projectes d'esquerra que han intentat adaptar-se a aquestes dinàmiques fragmentadores, combinant un respecte tàcit pels principis neoliberals amb la idea que era possible legitimar polítiques públiques d'esquerres per criteris d'eficiència o productivitat.

La Tercera Via al Regne Unit, per exemple, va fer passes molt importants en el sentit de democratitzar l'accés a l'educació i de reduir la ràtio de pobresa. Però, en minimitzar la importància de basar les polítiques d'esquerres en un consens social entorn la igualtat i la solidaritat, va accelerar la dissolució dels valors democràtics i del teixit cívic en una societat cada cop més segmentada per classes. Els efectes es van fer visibles a partir de la crisi de 2008-2014, que ha donat ales a la versió més autoritària i insolidària del conservadorisme britànic.

Altres casos com Alemanya, els Estats Units, etc. mostren l'error d'intentar fer polítiques d'esquerra i progressistes sense qüestionar l'estatu quo neoliberal i la degradació de la cultura democràtica que implica.

Ben al contrari, per construir el projecte socialdemòcrata cal raspallar a contrapel les tendències socials de la nostra història recent.

Tot i l'evident desgast del sentit comú neoliberal, una crisi no és suficient per desmuntar dècades de treball material i discursiu que ha sedimentat la mentalitat política present.

Aquesta és una de les principals diferències entre la nostra visió com a socialdemòcrates i la perspectiva marxista dogmàtica: comprendre que fins i tot les transformacions més dramàtiques en les estructures econòmiques i les condicions de vida no són suficients per canviar les idees o les predisposicions humanes.

Aquest punt es veu reflectit, per exemple, en la lluita contra el masclisme, que ha estat i continua sent una de les nostres grans banderes precisament perquè ha perdurat com una ideologia opressiva que s'adapta als temps i als nous patrons socials malgrat el creixent nivell educatiu i el desenvolupament econòmic.

Per tant, dir que cal treballar a contrapel vol dir que no podem confiar deixant-nos portar per un corrent que en aquest moment ens és favorable. Més concretament, en el moment present vol dir deconstruir activament el tòpic que denigra el col·lectiu i que relativitza la democràcia, i posar les primeres pedres per a la construcció d'un nou sentit comú: una nova forma política, un nou *demos*.

En contraposició amb la idea reductora i homogeneïtzant de poble a la que els populismes (alguns pretesament d'esquerra) apel·len, els i les socialdemòcrates reivindiquem la idea de poble com a *demos*, que sintetitza la nostra idea de societat com un equilibri entre valoritzar la diversitat i complexitat interna que ens fa més rics, i l'assumpció que alhora aquesta complexitat requereix un exercici constant per negociar la interdependència entre ciutadans i territoris, com tan bé propugna la cultura federal.

Cal una visió de futur i alhora un compromís present i palpable, que ha de ser l'eina per fornir les bases socials sense les quals la socialdemocràcia al segle XXI no podrà consolidar-se.

Construir el *demos* socialdemòcrata al segle XXI no vol dir simplement reiterar el compromís per la igualtat i afegir-hi passivament demandes i conceptes amb popularitat que atraguin l'interès de segments específics, en una lògica d'agregació heretada de la consultoria política americana i que promou l'oposició d'interessos entre diferents grups socials.

Ans al contrari, es requereix de nosaltres com a maquinària ideològica i programàtica un esforç proactiu que teixeixi la multiplicitat social en un tot coherent i engrescador, sempre a partir de l'element aglutinador de les propostes directament encaminades a la millora de les condicions materials de vida de les classes treballadores, objectiu de la nostra acció política.

Més enllà de fer bona política pública (és a dir una política basada en dades que no sols minimitza els efectes de la desigualtat, sinó també i fonamentalment treballa sobre les causes de les desigualtats), garantir drets socials o crear oportunitats, el projecte socialdemòcrata no és viable a llarg termini si no es treballen les arrels socials i es dona resposta a les necessitats de caràcter immediat i tangibles que preocupen en el dia a dia entre les classes populars (com evidència, per exemple, l'ascens continuat de l'extrema dreta entre les classes populars a Espanya malgrat l'exitosa política social i laboral del govern progressista). Raspallar a contrapel vol dir també revitalitzar i eixamplar les bases socials creant una determinada visió de futur.

En aquest sentit, els primers passos els han fet en molts països no les forces socialdemòcrates sinó la nova onada de moviments d'esquerra alternativa que han guanyat força des de finals dels anys 90, i que estaven en una posició adient per fer de punta de llança en el context present, en part a causa de l'excessiu posicionament cap al centre de les socialdemocràcies, que van provocar la desconexió d'una bona part de les seves bases socials.

Aquests projectes proposen noves demandes i formes innovadores de les quals hem d'aprendre. També hem d'aprendre de les seves limitacions: les esperances creades pel sorgiment d'aquestes noves esquerres, des del fòrum per l'alterglobalització al sorgiment més recent de forces populistes, han topat amb la realitat que les seves formes discursives i organitzatives són molt eficaces com a forces rupturistes, però limitades com a projectes polítics a llarg termini, perquè sovint no són realistes.

Per a aquelles persones que han estat decebudes per la trajectòria recent de la socialdemocràcia i que han confiat en aquestes noves forces polítiques, hem de ser un mirall de transparència amb principis íntegres en un sentit polític, ètic i moral i una esperança en el llarg termini que integri les seves perspectives dins una visió propera i coherent de societat i de futur.

La nostra és una organització política que va néixer i es fonamenta com aglutinadora del vot d'esquerres. Dipositaris d'un vot que sempre busca una societat més justa i amb més igualtat d'oportunitats per a tothom. La socialdemocràcia que nosaltres reivindicuem sempre ha mantingut un discurs estable i la punxada de moviments polítics que diuen situar-se a la nostra esquerra han fet, i en un futur pròxim faran, que el discurs socialista sigui el majoritari dins de l'espai de l'esquerra i ho serà no

amb la força de quimeres inabastables sinó amb la força dels canvis socials i polítics tangibles en bé de les classes treballadores i del conjunt de la societat.

Tanmateix, el socialisme democràtic ha de buscar la col·laboració i l'acció conjunta amb les forces d'esquerra que també treballen contra el sistema neoliberal i per una societat socialista.

Per altra banda, en una direcció més preocupant avancen les noves propostes comunitaristes de l'extrema dreta, que proposen un gir regressiu per reinstaurar l'homogeneïtat, la tradició i la repressió com a solucions a la fragmentació social postmoderna.

Parlem de forces presents a molts països diferents, però que tenen un nucli ideològic i programàtic comú i que utilitzen estratègies similars basades en el populisme i la desinformació (*fake news*) que les aplega en el que és avui una onada com no s'havia vist des del període d'entreguerres.

La seva directriu política és, en termes generals, el replegament. Replegament vers un model social que no existeix, ni pot ser viable en el segle XXI, ni és desitjable en qualsevol cas perquè fonamenta la comunitat i la solidaritat en la repressió de la diferència. El replegament és un paradigma nostàlgic, no proposa cap visió de futur i, per tant, és pòstum.

Però així com la globalització ha tingut guanyadors, també ha generat perdedors, persones que han vist la seva vida troncada per les seves conseqüències. Ha estat en les forces populistes i d'extrema dreta on moltes d'aquestes persones han trobat una forma de canalitzar les seves frustracions, essent receptius a la recepta d'oferir de solucions fàcils a problemes de molta complexitat

En aquest sentit, això no vol dir que l'extrema dreta sigui en essència inofensiva: no pot servir per abordar estructuralment els reptes que hem identificat en el context present, però pot agreujar enormement la situació actual i la fragmentació social. Encara que el seu projecte sigui irrealitzable, la seva política corrosiva pot esterilitzar altres futurs possibles aprofitant situacions de descontentament social.

A un nivell més fonamental, però, l'extrema dreta sí que aconsegueix dur a terme el seu projecte. Com apunten diferents sociòlegs, l'extrema dreta pot ser entesa com una performance de valors comunitaristes que encobreix l'objectiu real, que és la renovació del projecte neoliberal amplificant la seva dimensió autoritària.

L'extrema dreta és, des d'aquesta perspectiva, un instrument que utilitza l'argument de la comunitat per emparar la desigualtat i per legitimar l'atomització social que sempre ha promogut el neoliberalisme.

Aquesta és la principal diferència entre la nova extrema dreta i l'antiga, que partia de premisses ideològiques feixistes contràries al lliure mercat, que avui troba els seus defensors més enèrgics en actors polítics com Vox.

És per això que és més fàcil del que s'havia suposat que els partits de dretes pivotin cap a posicions més extremes i aconseguen així aglutinar el vot extremista, com és el cas a Espanya, atès que les arrels ideològiques d'ambdues famílies són fonamentalment equivalents i radiquen en el neoconservadorisme americà.

Avui dia, l'abocament de l'energia social contra l'estranger o el diferent per mantenir els propis privilegis no és menys insolidari que la competitivitat neoliberal.

Cercar la comunitat "autèntica" en un món on l'homogeneïtat es dissol no és menys atomitzador que l'individualisme modern. En aquest sentit, l'extrema dreta dona veu a les respostes autoritàries que el neoliberalisme requereix, però que no s'atreveix (encara) a verbalitzar.

Enfront de l'individualisme neoliberal, enfront de la fragmentació de l'esquerra alternativa, enfront del ressorgiment dels comunitaristes, la socialdemocràcia ha de construir una visió societària: un projecte de futur basat en la interdependència, la solidaritat i el progrés, que respongui a la conjuntura complexa del segle XXI construint sobre els nostres principis que són universals. De nou, les tesis federalistes s'adscriuen perfectament en aquest paradigma de societat i d'organització política i administrativa.

La construcció d'aquest *demos* ha de ser a les polítiques socialdemòcrates el que la pólvora és als projectils. Només si aprofitem l'oportunitat per fer el treball de fons tindrem l'energia i la base social per revitalitzar el projecte socialdemòcrata: sepultar el neoliberalisme, mobilitzar els nostres votants i activistes, reactivar els abstencionistes, integrar les noves generacions que han tendit cap a altres tendències d'esquerra, consolidar el suport majoritari entre les dones que han estat el dic de contenció de l'extrema dreta.

En el darrer Congrés (2019) encaràvem la necessitat de revitalitzar un projecte socialdemòcrata que, en haver assumit en general els postulats econòmics hegemònics, estava debilitat globalment enfront del conservadorisme i era incapaç d'oferir una alternativa política clara.

El socialisme democràtic no promet paradisos futurs, ni pàtries idíl·liques, ni felicitat arcàdica. No ens considerem els elegits per alliberar ningú; som més aviat continuadors d'una lluita centenària per conquerir drets i llibertats individuals i col·lectives a partir de realitats concretes i materials. En moments d'incertesa com els actuals, hem de ser capaços de posar en valor el nostre model de canvi social per a tothom, basat en fets provats i propostes de transformació, tot i que la realitat sigui complexa, diversa i volàtil. Les propostes que es basen en l'anàlisi de la realitat i busquen el pacte i l'acord majoritari potser no satisfan plenament a tothom, però són les que ens permeten avançar com a societat en la direcció correcta. Cal saber valorar-les i situar-les en context davant de les propostes unilaterals que simplifiquen, segmenten o distorsionen la realitat, i que només busquen la polarització del seu sector.

En aquest sentit, la idea de *demos* ha de sorgir com a aquell espai comú, plural i inclusiu, que doni resposta a la millora de les condicions de vida de la població a través de realitats concretes i materials, però sent capaços d'incloure i promoure un progrés inclusiu, i d'entendre el benestar des d'altres punts de vista com són l'expressió amplia del concepte de «ben viure», o del paper de la societat com a cercadora del «bé comú», juntament amb els poders públics.

Avui, el repte de construir el *demos* continua sent enorme i complex, però comptem amb un context favorable i amb nous lideratges i noves idees que apunten el camí i ens donen raons per ser optimistes i posar-hi l'empenta.

2.2.2. Dels compromisos a mitjà termini al *mainstreaming* de la perspectiva climàtica vers una transformació verda justa

Com a societat tenim l'obligació i el repte d'afrontar la crisi climàtica que vivim. En termes polítics, és necessari donar una resposta ambiciosa i contundent a aquesta crisi, tal com ens demana la comunitat científica i una gran part de la societat. En termes estratègics, articular un projecte per desenvolupar una transició ecològica justa és la clau de volta per reintegrar molts dels votants d'esquerra que ara com ara no es veuen representats pel socialisme democràtic, i per als quals un compromís ferm per la sostenibilitat és sovint un factor decisiu, especialment les generacions més joves.

Dins el projecte més ampli que és la construcció de la visió socialdemòcrata per al segle XXI, l'ecologisme i el socialisme, igual que el feminisme i el socialisme, han de ser entesos i explicats com a polítiques interdependents.

Avui en dia, un món més just no és possible sense justícia climàtica. És per aquest motiu que afrontem aquesta situació amb una perspectiva holística que compensi l'impacte de l'emergència climàtica sobre les condicions materials de vida de diferents poblacions, i que reverteixi el malbaratament i mala gestió dels recursos que a mitjà termini els farà escassos.

I a la inversa, un món més sostenible no és viable sense justícia social, sense un compromís clar per reduir les desigualtats que expliquen el consum irresponsable i que fan possibles els privilegis dels sectors socials que es lucren i alhora s'isolen de la degradació ambiental.

Treballar el discurs en aquest sentit és fonamental perquè dona sentit a la nostra política, que no és ni el medi ambientalisme ni el decreixement, sinó l'ecologisme basat en la transició verda: una estratègia programàtica que entén que les energies renovables (particularment a regions com la península Ibèrica) i la transformació de certs models de producció i de consum són una via per garantir el creixement i la prosperitat, alhora que es combat les conseqüències més nocives de migració climàtica que ja són una realitat.

Una estratègia programàtica que doni resposta als reptes que tenim: la transició energètica, la gestió del cicle integral del aigua, la mobilitat sostenible, la reducció de la contaminació, la transició agroalimentària, l'econòmica circular i la gestió dels residus, potenciar i enfortir la infraestructura verda i marítima i la biodiversitat terrestre en elles, el canvi cultural per adaptar-nos a l'emergència climàtica. Una estratègia amb els recursos i el finançament econòmic necessaris.

La nostra posició ha de ser clara i abastant: sense prosperitat no hi pot haver redistribució, i sense un marc redistributiu no és possible alterar realment les estructures socioeconòmiques que expliquen la crisi climàtica en primer lloc.

La transformació verda és la via per garantir desenvolupament sostenible i la prosperitat alhora que es combat les conseqüències més nocives de les crisis climàtiques. Així mateix, sense justícia climàtica no hi pot haver justícia social que treballi per canviar algunes de les estructures socioeconòmiques amb claus de sostenibilitat social i ambiental.

Com a socialistes ens sentim interpel·lats a abordar aquesta veritable transició socioambiental com una més de les nostres lluites envers la ideologia capitalista. Cal fer-ho conjuntament amb la societat, proposant alternatives i no simples dissidències i des de la responsabilitat i rigor que sempre ens ha caracteritzat. Avui el progrés com a societat no passa pel creixement il·limitat sinó pel desenvolupament qualitatiu del model de producció i consum que ha de resoldre decididament problemàtiques com el canvi climàtic, l'esgotament dels recursos, la generació de contaminació i residus per tal de bastir un nou sistema econòmic eficient i perdurable al llarg del temps que posi l'accent en la maximització del benestar real de la població.

En aquest sentit, les estimacions en termes de creació de riquesa i ocupació ens donen raons per a ser optimistes (per exemple, els estudis més recents de la Comissió Europea calculen que legislar per fer del mercat europeu una economia circular podria implicar la creació directa de 700.000 llocs de treball a Europa).

Des del punt de vista de l'economia productiva, la transició verda ofereix una finestra d'oportunitat als treballadors i a les treballadores per crear ocupacions de qualitat que fins ara no existien, generar nous perfils professionals amb coneixements i destreses d'elevada qualificació, així com identificar nínxols de mercat derivats de la transició ecològica.

Per avançar en una transició verda justa cal que afrontem de manera urgent com a societat tres reptes estructurals i de concepció en els quals es veuen barrats recurrentment els objectius per a la transformació verda.

Primer, la dissociació entre polítiques verdes i polítiques industrials, tecnològiques, agrícoles, etc.

Pel que concerneix l'agricultura, que té un gran pes en moltes de les economies europees, és important abordar aquests desafiaments de manera integral i buscar solucions que equilibrin la necessitat de combatre el canvi climàtic amb la necessitat de mantenir la viabilitat econòmica de l'agricultura. La col·laboració entre governs, organitzacions agrícoles i científics és essencial per desenvolupar polítiques i pràctiques que siguin efectives i justes per a tots els actors involucrats en el sector agrícola.

Segon, el dislocament entre institucions democràtiques que operen en un marc a curt o mitjà termini per raó dels cicles electorals i una estratègia que requereix plans i compromisos a llarg termini. Tercer, el desenvolupament d'una estratègia per

afavorir els canvis culturals necessaris per adaptar-nos com a societat al context d'emergència climàtic.

Ja hem vist, com ha estat el cas amb els objectius de Kyoto o de París, que els compromisos multilaterals són fràgils, insuficients, i legalment no vinculants. En aquest sentit, la UE està liderant el procés de transformació verda a escala mundial, marcant el camí a seguir amb la vinculació dels fons Next Generation a la realització, per una banda, de projectes de foment de l'energia renovable i, per altra banda, de criteris de sostenibilitat en el desplegament general dels fons, inspirats per la idea de fons del Green Deal europeu i el compromís de neutralitat climàtica per a 2050. Cal esmentar també tota la Política de Cohesió, alineada plenament en impulsar una doble transició justa, és a dir, amb un impacte social i territorial equilibrat, qüestió que no és primordial per als fons NGEU.

Cal avançar en aquesta línia de projectes ambiciosos de reinvençió de la nostra economia, així com l'aprofundiment en l'estratègia de *mainstreaming* climàtic, incidint en la incorporació de criteris en el disseny, execució i avaluació de polítiques públiques perquè, efectivament, tota política pública sigui política climàtica.

Polítiques holístiques d'aquest tipus, que no fixen objectius singulars sinó que creen responsabilitats a priori, i que no focalitzen aquesta responsabilitat només en governs nacionals sinó que la distribueixen de manera descentralitzada, cooperant activament amb els governs locals, són intel·ligents a l'hora de superar el marc a curt termini de la política democràtica.

El model de *mainstreaming* europeu ha de ser transposat de manera generalitzada més enllà de les institucions comunitàries.

Per una banda, en els sectors socials d'esquerra que han prioritzat l'ecologisme radical o el decreixement i que per aquesta raó no s'han sentit representats per nosaltres, hem de fer una proposta convincent sobre la necessitat de dissenyar una nova revolució industrial sostenible.

Per altra banda, en els sectors socials que prioritzen la redistribució o el creixement com a incompatibles amb el compromís climàtic, hem de fer una nova proposta de desenvolupament sostenible que ressalti els beneficis socials, econòmics i ambientals del procés de transformació verd.

En última instància, en el marc de drets i deures que és el llenguatge del *demos*, l'ecologisme no és només una política mediambiental en el sentit estricte, sinó una

política imperativa per canviar la nostra relació com a humans amb el medi ambient per tal de garantir la nostra supervivència en el marc de la preservació dels ecosistemes.

2.2.3. De la gestió de la crisi a un nou consens per la igualtat

Ara és el moment per a una nova “era” socialdemòcrata, per construir un nou sentit comú, el pilar central del qual ha de ser una aposta honesta i sense complexos per la igualtat.

És important remarcar que, tot i que el neoliberalisme com a ideologia entra avui dia en un moment d’“implosió” ateses les seves contradiccions internes, això no ha estat el resultat d’una conscienciació social.

De fet, en els inicis de la crisi de 2008-2014, que és la crisi per antonomàsia del neoliberalisme, els i les ciutadanes de la gran majoria de països occidentals van donar una segona oportunitat als partits hegemònics que havien suportat i continuaven donant suport als principis econòmics que expliquen la crisi en primer lloc. Tot i que un 80% dels espanyols i espanyoles mostrava empatia amb el rupturisme del 15-M, a seguir va venir la majoria absoluta del Partit Popular el 2011. Tot plegat, va representar una esmena a la totalitat dels postulats de la socialdemocràcia del segle XXI amb sentiment d’orfandat dels seus votants tradicionals d’esquerres

Avui dia, les receptes per a una altra gran crisi no són diferents a causa de la mobilització popular, sinó d’un consens entre els i les líders polítiques que les coses s’havien de fer de manera diferent.

Això vol dir que les noves polítiques econòmiques no reflecteixen un canvi social, i que el seu èxit no necessàriament mourà consciències.

Com s’ha indicat, el neoliberalisme no és només una llista de receptes econòmiques; és un sistema de valors i supòsits que ha aconseguit esdevenir dominant precisament perquè impregna tantes dimensions de la vida humana.

Per tant, es presenten en matèria econòmica dos reptes cabdals en el curt i mitjà termini: primer, connectar les noves polítiques públiques, les canviants condicions materials de la població i el canvi de paradigma. És a dir, polititzar la diferència entre les dues crisis recents com a un reflex de principis diferents, i no únicament com a

resultat de diferències en la conjuntura o en la qualitat tècnica de les polítiques de xoc dissenyades. Això és part del projecte més gran que suposa construir el *demos* socialdemòcrata.

Segon, garantir que en l'àmbit institucional la nova "mentalitat pública" envers la política econòmica no quedi minimitzada a una anomalia conjuntural per la força de la inèrcia o per la pressió d'actors polítics, socials o econòmics interessats a reconstruir l'*statu quo*.

En definitiva, hem d'avançar cap a un nou consens per la igualtat, tant en l'àmbit social com institucional.

Aconseguirem establir aquest nou consens en el moment en què esdevinguin part de la conversa política (i eventualment política pública real) apostes que avui dia estan fora del marc d'allò que es considera viable o admissible: la recuperació del rol dels Estats democràtics, en el marc de les economies obertes, com a agent principal en la promoció i la regulació (especialment antimonopolis) i, per tant, la democratització, de les innovacions científiques, tecnològiques i industrials; l'avenç en la implantació de taxes tipus Tobin als fluxos de capital que ara com ara escapen a la fiscalització; la cooperació europea i internacional per sobreposar l'interès general a les dinàmiques de precarització, *dumping* fiscal laboral i ambiental, etc. que promouen les grans corporacions; la intervenció en la gestió privada i la legislació per a la democràcia econòmica dins l'empresa.

Aconseguirem establir un nou consens en el moment que la igualtat passi de ser una resposta a situacions crítiques per ser un principi interventor per evitar situacions crítiques.

La conversa sobre la igualtat ha de ser una conversa sobre com dissenyem la societat que volem, en comptes de ser una conversa exclusivament sobre com pal·liem les conseqüències nocives d'una economia que no ens agrada.

Juntament amb el compromís amb la redistribució que constitueix una part nuclear de la nostra doctrina, cal emfatitzar el valor d'una estratègia redistributiva: promoció del treball de qualitat, garantia dels drets i prestacions laborals, limitació de l'impacte social i econòmic de la concentració empresarial, participació efectiva i empoderament dels treballadors i treballadores dins l'empresa, i molt especialment accés equitatiu a una educació pública, innovadora, continuada i de qualitat.

Una estratègia predistributiva no és només eficient per a l'assoliment d'objectius en matèria econòmica, sinó també valuosa per promoure una major cohesió social i reduir l'atractiu de discursos populistes que s'alimenten de la precarietat i la polarització.

Aconseguirem establir un nou consens en el moment que l'actual desequilibri demogràfic s'abordi no en termes dels interessos enfrontats entre joves i gent gran, entre empleats i desocupats o jubilats, entre models de famílies o entre estils de vida, sinó que s'abordi com un pacte per la justícia social.

Construir un *demos* de ciutadans més iguals (i més conscients de la importància de la igualtat com a objectiu polític) requereix no l'equilibrament d'interessos socials a través de diferents polítiques públiques amb diferents principis i objectius sinó un abordatge abastant i que posi en relleu les interdependències que defineixen el nostre model social.

Aconseguirem establir un nou consens en el moment que els postulats del feminisme, que són part del nostre ADN i que tants avenços han portat a la nostra societat, deixin de ser l'objecte d'empentes reaccionàries que avui en dia amenacen molts països, aquests avenços que pensàvem que eren permanents.

La meitat de la nostra població viu encara en una posició social subordinada en tantes dimensions, una posició a través de la qual els desenvolupaments globals que hem esmentat es compliquen i multipliquen en els seus efectes. En definitiva, el feminisme ha de deixar de ser un argument polític per esdevenir un principi institucional i social.

Els valors masclistes se sustenten en privilegis sobre la base dels quals s'estructura bona part de la societat: l'economia, el món del treball, les relacions interpersonals, les cures, la política... Transformen les relacions humanes que haurien de desenvolupar-se en un pla d'igualtat en relacions basades en la jerarquia, la segregació i la dependència.

Calen nous models de masculinitat, que poden ser diversos, però que han de servir tots per a combatre la masculinitat clàssica. Han de servir també per alliberar els homes dels estereotips, rols i paràmetres tòxics que limiten el seu desenvolupament humà i comunitari. Alliberar-se dels privilegis, suposadament i erròniament innats al gènere masculí, aconseguiria una societat realment lliure.

Aconseguirem establir un nou consens en el moment en què el rebuig i les discriminacions i el foment de les actituds i les polítiques d'odi envers els altres

fonamentats en l'assenyalament de la diferència, com es dona molt singularment en el cas del col·lectiu LGTBI, i en el de les persones racialitzades, desapareguin a partir del reconeixement que la diferència no només forma part de la naturalesa o la llibertat de les persones sinó que enriqueix i enforteix la societat interdependent en què vivim.

Finalment, aconseguirem establir un nou consens en el moment que les polítiques per la igualtat superin el cercle viciós de deslegitimació social i dilució política que pateixen en un context que enalteix la resiliència individual i generalitza la sospita o el rebuig envers la redistribució, l'acció positiva, les prestacions socials, etc. La base social farà possible la innovació política. L'horitzó últim, en aquest sentit, ha de ser la integració d'una fiscalitat europea (i més enllà, global).

2.2.4. De l'impuls a la digitalització a la regulació i la inclusió digitals

L'acceleració de la digitalització, que ha estat impulsada encara més per l'experiència recent de la pandèmia, ens presenta un panorama d'oportunitats i reptes a tots els nivells i de gran importància.

Com a socialdemòcrates, hem d'abordar aquesta nova etapa tecnològica emfatitzant els drets com a marc regulador: la garantia dels que es veuen afectats, com el dret a la informació o a la intimitat, i altres nous drets que es deriven d'una nova realitat i que requereixen conceptualització.

Un context en què la innovació tecnològica està més privatitzada i descentralitzada que mai és problemàtic per la manera en què desenvolupaments que tenen gran impacte social i polític queden fora del control democràtic.

Això es veu reflectit per exemple en els problemes socials que genera la desinformació, en les maneres en què l'economia de plataformes aprofita els buits legals per precaritzar llocs de treball derivats de la digitalització o en la creació d'incentius perversos per part de videojocs, xarxes socials, i altres plataformes virtuals per promoure el seu ús continuat i garantir l'exposició a anuncis o contingut de pagament.

Garantir drets requereix una regulació adaptada i exhaustiva, que forci per exemple criteris de transparència en el funcionament de sectors com la publicitat, sense descartar la possibilitat que certs àmbits de l'economia digital hagin de ser integrats

dins l'administració pública. La desregulació anarcocapitalista afavoreix els poderosos.

Ahora, l'espiral de digitalització i descentralització és una tendència positiva per endreçar problemàtiques com l'accés a oportunitats i serveis, per una banda, i la creixent esclletxa urbà-rural o la concentració de beneficis en les grans corporacions, per l'altra.

Les dinàmiques positives de la digitalització han d'anar acompanyades d'un pla ambiciós per a la inclusió en termes de capacitats, coneixements digitals i accés. Aquesta transformació ha de comportar mesures que evitin que famílies amb pocs recursos es quedin enrere i perdin oportunitats en el nou món digital.

També s'ha d'apostar per la millora d'infraestructures tecnològiques que arran de la pandèmia s'han mostrat clarament insuficients i que impacten les capacitats de persones i empreses: el desplegament del 5G i el 6G, inclusió i seguretat en l'accés a dades, etc.

En qualsevol cas, ja sigui donant suport al teixit econòmic i social o invertint directament en innovació, les institucions públiques han de tornar a ser al capdavant de la revolució digital per tal d'orientar-la en el sentit de la igualtat i el progrés.

Finalment, el desenvolupament exponencial de la intel·ligència artificial i de la seva accessibilitat per a la població general mereix especial atenció, limitant totalment l'adquisició i maneig indiscriminats de dades dels ciutadans i apostant per una regulació limitativa.

En particular, cal centrar els esforços en les noves eines tecnològiques i l'ús que se'n fa d'aquestes, per evitar que aquestes passin a ser utilitzades com a armes contra la dona.

La regulació ha d'acotar la intel·ligència artificial (IA) i limitar-ne, en la mesura que sigui possible, l'ús com a arma de submissió vers la dona, però també vers a determinats col·lectius que poden esdevenir vulnerables: infància, gent gran, persones amb discapacitats, persones racialitzades, col·lectiu LGTBI, etc. Per tant, és una qüestió transversal per al conjunt de moviments socials.

És clau tractar aquesta problemàtica amb el món educatiu, les famílies, els infants, i sobretot posant especial atenció en els més joves, ja que són les noves

generacions les que incorporaran amb més naturalitat l'ús de tot el ventall de possibilitats que oferiran les tecnologies 4.0, entre elles la IA.

Per una banda, la UE ha estat pionera en l'abordament i regulació de la IA i particularment dels riscos associats a la IA “d'alt risc,” en línia amb el paper capdavanter que ha tingut la UE en anys recents per a la regulació de les noves realitats econòmiques i socials derivades de la digitalització.

També ha estat pionera UE en la regulació de la desinformació a través de determinades plataformes de continguts digitals que prioritzen a través dels seus algorismes els missatges d'odi que generen més *clickbait* i, per tant, obtenen més diners a través de la publicitat, arribant a convertir la propagació d'odi i desinformació a les xarxes com un negoci. En la regulació de la desinformació i els missatges d'odi ens hi juguem el futur com a societat i com a democràcia, especialment tenint en compte que els segments de població més jove són els que tenen aquestes plataformes com a mitjà de comunicació de referència.

Per altra banda, però, la UE està actualment molt endarrerida respecte de la Xina i Estats Units en el volum d'inversió en IA i robòtica. Enfortir aquesta línia de política pública i cooperació publicoprivada és fonamental per explotar les potencialitats que la IA pot oferir en diferents àmbits com la recerca mèdica, la lluita contra la crisi climàtica, la reducció dels riscos que se'n deriven en relació amb la distribució de riquesa o la qualitat dels llocs de treball, entre d'altres.

2.2.5. Del cordó sanitari a la deconstrucció de la “guerra cultural” de l'extrema dreta

L'ascens de l'extrema dreta planteja una problemàtica cabdal que és responsabilitat nostra.

Primer, perquè deriva el seu suport de la insatisfacció amb la desigualtat, la manca d'oportunitats, etc. que són problemàtiques que ens ocupen i que durant els nostres períodes de govern no hem aconseguit combatre prou bé.

Segon, perquè del combat d'idees directe amb l'extrema dreta dependrà la nostra capacitat per articular un nou *demos* que constitueix la base social i electoral a les nostres polítiques.

Dins la família socialdemòcrata occidental (a més d'altres famílies polítiques), s'ha imposat generalment una estratègia de desestimació de l'extrema dreta, a vegades combinada amb estratègies electorals que animen la por com a factor mobilitzador.

Als països anglosaxons, molt particularment, s'ha imposat la idea que ignorar aquests discursos i forces polítiques mentre es proposen polítiques públiques “per a la majoria” és una estratègia adient per por de donar-los-hi major importància. L'estratègia laborista de passivitat durant la campanya del Brexit, per exemple, pot ser llegida com una mostra de por per enfrontar projectes que són clarament xenòfobs i regressius, però que aconsegueixen crear una aparença de reivindicació popular. Aquestes estratègies, però, han servit els interessos del conservadorisme anglès, que ha absorbit el flanc més extrem i ha aguantat en el poder durant tretze anys malgrat la degradació continuada dels estàndards de vida al país.

En el context institucional de la Unió Europea, la formalització del “cordó sanitari” per si sola és una tàctica que confirma les premisses populistes de l'extrema dreta i que no ha aconseguit modificar un panorama polític de continuat ascens de l'extremisme, mentre els líders del Partit Popular Europeu es mostren cada cop més oberts a la col·laboració o els drets de les minories es troben en perill en països de l'Europa de l'Est.

Tot i que la premissa és electoralment encertada en el curt termini (les bases d'aquests partits no estan formades per persones que en poden ser potencials votants socialdemòcrates), l'estratègia no és suficient perquè assumeix que l'extrema dreta no pot tenir un efecte poderós sobre la societat en conjunt, o que el seu discurs no pot constituir una força cultural que anul·li la viabilitat del projecte socialdemòcrata.

Ans al contrari, el creixement de l'extrema dreta, i la seva legitimació per passivitat o per connivència de les forces conservadores i liberals, impacten socialment en una creixent polarització, en la degradació de l'esfera pública per l'escalada de la violència i la desinformació, en el retrocés en la posició social de les dones, el col·lectiu LGTBI i els immigrants com a objectius clau, factors que amenacen la cohesió social que és un objectiu clau del projecte socialdemòcrata i una necessitat per a fer viable un nou *demos*.

Tot i que des d'una perspectiva errònia, l'extrema dreta posa de relleu una qüestió que ja hem destacat com a primordial en el context actual: la necessitat d'una política que construeixi una visió col·lectiva, un projecte de societat i de futur, i que no només agregui polítiques públiques, proposi millores tècniques o reaccionari a les

conjuntures. La nostra missió és, per tant, incompatible amb ignorar el fet que la visió comunitarista de l'extrema dreta ofereix una resposta regressiva i perillosa, però igualment atractiva, a la mateixa problemàtica.

Es requereix, doncs, una estratègia doble. Per una banda, restar espai i influència social a l'extrema dreta, garantint el dret a la informació a la ciutadania i lluitant contra la desinformació (*fake news*), acompanyada d'un esforç ambiciós i proselitista per la construcció d'una visió socialdemòcrata pel segle XXI.

Per una altra banda, cal passar d'ignorar o demonitzar votants atrets pel discurs de l'extrema dreta a una posició proactiva. Es requereix una tàctica organitzada per apel·lar els votants de l'extrema dreta i desconstruir les premisses que els motiven i que són, en gran mesura, premisses que són compatibles (o directament deriven) del "sentit comú" de la societat neoliberal.

Primer, en els i les votants que confien que l'extrema dreta reconstrueixi una comunitat més tradicional i més cohesionada i donen suport a l'anomenada "guerra cultural," cal fer arribar el missatge que els reptes globals del segle XXI requereixen solucions noves i transnacionals, i que l'extrema dreta no té res a veure amb una aspiració de comunitat.

L'extrema dreta no és una força "antisistema," sinó una actualització del projecte neoliberal que reforça la tendència mercantilitzadora i insolidària de l'economia global. No és una expressió autèntica i local del poble que confronti la incertesa i la globalització, sinó un model americà exportat que serveix interessos que no tenen pàtria.

El que hem de fer, com a socialdemocràcia, és precisament ser capaços de presentar un nou contracte social, un nou projecte col·lectiu per a les nostres societats en una batalla que escapa els marges dels estats-nació i que és tota una batalla de canvi de model.

Segon, en els i les votants que connecten amb l'extrema dreta precisament perquè combreguen amb aquesta visió atomista i mercantilitzadora, cal fer arribar el missatge que la seguretat i el benestar individuals mai es poden assegurar sense un projecte col·lectiu, i que els privilegis que desitgen assegurar en el curt termini no són sostenibles en el llarg termini.

Aquests esforços s'han de veure reflectits tant en el discurs com en la pràctica política. Cal projectar i defensar les nostres polítiques públiques no només en termes tècnics o apel·lant a grups específics, sinó també mostrant com en

desconstrueixen i invaliden les premisses que legitimen els discursos de l'extrema dreta, que mobilitzen els seus votants, i que silencien o creen incertesa per la majoria social que és efectivament la base possible i necessària per al projecte socialdemòcrata.

2.2.6. Del lideratge dins de la UE al lideratge d'una nova UE: integració, participació, federalisme, autonomia estratègica, política internacional per la democratització

Com s'ha evidenciat al llarg de la ponència, el projecte europeu és indissociable del projecte socialdemòcrata. Ho ha estat sempre, per principis, per la nostra vocació internacionalista. I ho ha de ser ara, més que mai, per raó dels reptes que enfrontem i que demanen un abordatge que va més enllà de les capacitats presents de qualsevol estat-nació per separat.

L'estructura institucional de la UE, però, es basa en una complexa multilateralitat que fa difícil que la Comissió i el Parlament actuïn com a poders executiu i legislatiu, respectivament, de plena capacitat i eficàcia. La necessitat de la constant negociació no entre grups parlamentaris sinó entre líders nacionals, juntament amb les dinàmiques de bloqueig i desobediència que es donen repetidament, contribueixen a dissociar els principis democràtics que inspiren la idea d'Europa de l'experiència real i percepció dels i les ciutadanes.

Les contradiccions internes del projecte europeu són, però, tensions lògiques i pròpies d'un projecte polític únic i innovador, que no resten importància a les grans fites assolides sota el paraigua europeu, però que demanden avui dia canvis de gran importància.

Aquestes limitacions són conseqüència de la no resolució del llarg debat entre ampliació i integració que va dominar el període entre el Tractat de Maastricht i el Tractat de Lisboa, i que en l'actualitat s'ha resolt per la via d'una aposta per l'ampliació que no ha estat exempta de problemes. La qual cosa queda palesa, per exemple, en el conflicte entre la Comissió i alguns països membres com Polònia o Hongria per raó de la garantia de drets fonamentals en aquests països.

Es requereix avui una reobertura del debat institucional que aposti clarament per la integració: reforçament legislatiu i financer, transparència fiscal, democratització, promoció de la informació i la participació ciutadana, etc., que aposti per la federalització efectiva de les institucions europees.

La lliure circulació de capitals entre els països membres de la UE no s'ha vist acompanyada de mesures d'harmonització tributària en la imposició directa a les persones jurídiques, generant grans diferències en la tributació de la remuneració d'aquests capitals i importants forats de recaptació en els països més grans de la Unió. Cal que, des de l'àmbit comunitari, es treballi i en una harmonització dels tipus impositius de l'Impost de Societats als diferents estats membres.

Europa necessita reforçar-se democràticament per fer front a les pulsions nacionalistes i populistes que generen dinàmiques centrífugues i disgregadores. Ens cal passió democràtica, que és l'única passió política capaç de vèncer les passions nacionals.

La democràcia europea només es podrà construir amb forces polítiques d'abast europeu capaces d'articular i defensar majories polítiques àmplies organitzades al voltant de lideratges europeus. La millor manera de fer-ho possible és avançar cap a llistes transnacionals, que puguin ser votades per tots els europeus, encapçalades per dirigents polítics que siguin candidats a presidir la Comissió Europea.

Dins l'estructura actual de la UE ha estat possible, però, fer passes clares ja en aquesta direcció. Per una banda, enfront de la crisi actual, la Comissió Europea ha adoptat no només una ideologia econòmica diferent sinó també un paper renovat, més explícit i directiu, que pot ser clau per revertir les tendències negatives en opinió i participació ciutadana.

Per altra banda, governs amb vocació transformadora com el d'Espanya han aprofitat la imperfecta multilateralitat del procediment polític europeu per negociar opcions polítiques més intervencionistes i socials, com ara l'anomenada "excepció ibèrica," que amb el suport institucional de la UE ha aconseguit regular el complex mercat de l'energia —amb resultats tan positius que va camí de convertir-se en l'excepció europea.

Els esforços per empènyer la transició verda, la prioritització de drets, regulacions i prestacions enfront dels discursos que supediten el benestar social al capital, l'emissió d'eurobons per dotar la UE de múscul i autonomia, tot plegat presenten un escenari d'avenços innegables, però que han de ser la base per a passes més explícites cap a la integració i democratització.

Finalment, cal posar en relleu la necessitat de consolidar la UE com a actor internacional: desenvolupar una autonomia estratègica que supediti les veus

nacionals a la política exterior comuna de la UE, avançar en la integració a través de Frontex i la cooperació entre forces de seguretat nacionals, i fer força internacionalment per combatre des de l'exemple el creixent autoritarisme que ens envolta en un món on els valors de la democràcia estan en retrocés. Seguint una proposta teòrica actual, l'esquerra té una assignatura pendent en matèria de política internacional i cal perdre la por a exercir força internacionalment per la democratització.

Cal doncs continuar la via oberta els darrers anys, i que la invasió d'Ucraïna ha evidenciat de forma clara, en l'enfortiment del braç militar de la Unió. Tal com estableix la Cimera de Versalles del passat 2022, els dèficits d'inversió en defensa poden suposar un perill, al mateix projecte Europeu, a més de ser una de les ramificacions on la R+D+i, tan necessària avui dia, poden trobar espais per créixer. L'objectiu, emmarcat dins de l'anomenada "autonomia estratègica" seria la creació d'un Exèrcit Europeu.

Tot i que situacions com la guerra a Ucraïna han forçat respostes europees, cal guanyar pes internacionalment per ser més efectius i també per posar en relleu situacions de vulneració dels drets humans que d'altra manera no criden l'atenció a Occident perquè no tenen matèries primeres o interès estratègic: a Myanmar, Palestina i Sudan, per exemple, hi ha minories que han patit un genocidi continuat durant anys, però a les quals no prestem atenció ni suport. Construir una UE més forta, en definitiva, és també crear una capacitat i una responsabilitat per aprofundir la democràcia, l'estat de dret i els drets humans i una cultura de la pau proactiva que donant exemple des de l'interior i des de la mateixa frontera de la UE, promogui aquests valors més enllà de les nostres fronteres.

3. Governar el progrés, dissenyar el futur

Espanya és actor internacional amb veu pròpia en moltes institucions i també té veu a través de la política exterior comú de la UE. Ens hem de comprometre a utilitzar aquesta veu per treballar per un món en pau i emprar la influència internacional del nostre país per mediar i posar fi als conflictes causants de pobresa i dolor. Només un món en pau pot garantir la seguretat i la democràcia i els recursos necessaris per avançar en el control de les migracions, la reducció de les desigualtats i el respecte als drets humans.

Tanmateix, en el frontispici de tots els missatges i totes les propostes que configuren l'articulació de l'alternativa política del socialisme democràtic a la situació actual hi ha de figurar una idea central: un futur de progrés és desitjable i és possible. Aquest ha de ser el fil conductor que els uneixi i els doni coherència discursiva, perquè el nus polític del nostre temps es troba segurament aquí.

La suma de les crisis viscudes i els grans desafiaments pendents, amb el seu caràcter d'aparent irresolubilitat i/o inevitabilitat, han estès a les nostres societats una ombra immensa de pessimisme i desconfiança sobre el progrés i sobre el futur. La convicció que els nostres fills i filles viuen i viuran pitjor que nosaltres ha arrelat en moltíssimes persones.

Els missatges catastrofistes, encara que siguin amb la bona intenció d'afavorir la conscienciació o d'incentivar la prevenció i l'acció, sovint s'acaben imposant. La sensació de tenir damunt una gran espasa de Dàmocles o una llosa extremadament feixuga esdevé cada cop més comuna.

I, al contrari del que defensen algunes veus, una societat instal·lada en el pessimisme, en la por al progrés i en la desconfiança en el seu futur, difícilment superarà els seus reptes i sortirà millor del present. En aquests casos, la situació no porta a una revolució que de forma ràpida i radical canvia l'estat de coses sinó que més aviat genera actituds de resignació, d'aïllament o d'evasió si no és que empeny la recerca de referents autoritaris o integristes. L'extrema dreta i una part de la dreta juguen a aquest joc en el qual també es troben, per activa o per passiva, determinats sectors de l'esquerra, unes esquerres, de les quals certs sectors han demostrat i demostren un perillós apropament per la via dels fets i dels discursos de "sobirania"

cap a posicions del camp de l'extrema dreta, en el que podríem anomenar un nou "roigpardisme" per aquesta primera meitat del segle XXI. Tal com el "procés" ha deixat palès a casa nostra en els darrers anys.

Certament, a diferència del que deixa entreveure l'altra part de la dreta, les dificultats i les incerteses hi són i no té cap sentit minimitzar-les. Tampoc el simple pas del temps ni la recomposició inercial de les coses, sota la batuta del mercat o de les innovacions tecnològiques, han demostrat cap eficàcia per abordar-les de forma duradora.

Davant els desafiaments i les dificultats reals, el que cal és recuperar la confiança de les nostres societats en el progrés, en el progrés material, en el progrés moral i en la prosperitat. El progrés que augmenta l'esperança de vida i la bona salut, que porta l'avenç de les condicions vitals al llarg de la vida (seguretat, benestar, recursos, treball digne), que ens fa més cultes, més lliures i més iguals, que millora la nostra relació amb els altres i amb el nostre entorn. Un progrés que no és lineal ni inevitable, però sí possible, un progrés que no ha de ser automàtic i cec, sinó que l'hem de governar.

Governar el progrés és estimular-lo en una societat oberta que creu en els canvis i alhora dirigir-lo en una determinada direcció en una societat que acorda col·lectivament cap a on vol anar.

Governar el progrés és, doncs, dissenyar el futur. I fer-ho entre tots i totes, perquè el futur és patrimoni de tothom. Dissenyar el futur de la globalització, dissenyar el futur de la pau i per la pau, dissenyar el futur de l'envelliment i de les migracions, dissenyar el futur de la igualtat entre dones i homes, dissenyar el futur de la transició ecològica, dissenyar el futur de la superació de les desigualtats, dissenyar el futur de la digitalització. Dissenyar el futur de la democràcia és orientar el progrés cap a la superació dels desafiaments i la millora de la societat.

Si renunciem a dissenyar el futur, el deixarem només en mans d'uns quants.

Si volem, per exemple, que la transició ecològica i la digitalització en les quals estem immersos siguin justes, repartint els seus costos i beneficis de manera equitativa i

no deixant ningú enrere, hem de dissenyar-les i governar-les i fer-ho des de la cosa pública, des de la visió i els interessos col·lectius.

O si volem estendre i consolidar nous drets de ciutadania, com els drets digitals o de comunicació, com el dret a l'habitatge o a la mobilitat, com el dret a l'aire net, el dret a les cures o el dret al temps, que esdevenen imprescindibles per viure amb dignitat i oportunitats en el món actual i que a més condicionen els drets ja conquerits, hem de dissenyar la nova lluita contra les desigualtats i governar-la a partir de grans pactes ciutadans. Defensar i compatibilitzar els drets digitals i l'economia rural no només com a drets per se, sinó com via de noves oportunitats de la combinació d'aquestes. Per exemple, els nòmades digitals com a pol d'atracció per al repoblament del territori rural generant riquesa i noves oportunitats d'economia i habitatge que tradicionalment s'ha associat a les grans ciutats.

El passat ens demostra que dissenyar el futur i orientar el progrés és possible: el sufragi universal, els drets dels treballadors i les treballadores, l'estat del benestar, els avenços del feminisme i la construcció europea, entre d'altres, són el fruit de dissenyar plegats i plegades el futur davant de desafiaments enormes i, sovint, sobrevinguts. Si ho hem fet abans, ho podem tornar a fer, perquè un altre món sempre és possible. Aquest ha de ser el cor avui del missatge polític del socialisme democràtic.

El socialisme espanyol al capdavant

En aquests últims anys, Espanya, de la mà del socialisme democràtic i dels governs de progrés, ha tornat a demostrar que dissenyar el futur i governar el progrés és possible.

El futur era, i és, el de l'Espanya de nou moderna i avançada, plural i diversa, pròspera i dinàmica, federal, socialment justa i igualitària, fiscalment progressista, ecològicament responsable i territorialment equilibrada, feminista.

El progrés que el fa possible era, i és, el de les mesures econòmiques i socials redistributives, el de la reindustrialització i el Green New Deal, el de la universalització de la transició digital, el de la governança multinivell, el de la consolidació de l'estat del benestar, el de la redistribució de la riquesa via impostos

canalitzats cap a serveis públics forts i universals, el de la millora de les condicions materials de vida de la classe treballadora, el de l'aposta per la ciència i la cultura, el de la centralitat de la lluita contra la violència masclista, el de l'europeisme.

Progrés és igualtat, fraternitat, equitat, justícia social i cohesió social i territorial. Progrés és avançar, avançar per continuar transformant la nostra societat, garantint l'equilibri entre la prosperitat econòmica, la sostenibilitat ambiental i el benestar social.

Els grans avenços en drets i llibertats de la democràcia a Espanya han estat possibles gràcies al compromís, la voluntat i la determinació dels governs socialistes, que han liderat la transformació més gran de l'Espanya del segle XXI.

Un inequívoc compromís amb la ciutadania i el seu benestar, individual i col·lectiu; la voluntat d'eixamplar i aprofundir les conquestes en matèria de drets i llibertats per garantir el reconeixement i la dignitat de les persones; i la ferma determinació per fer-ho possible, tot i l'oposició sovint exaltada de la dreta i dels sectors més conservadors de la societat espanyola.

En definitiva, el socialisme espanyol ha estat i és capdavanter en el camí cap a una societat més justa i equitativa i una Espanya més igualitària, solidària i tolerant, amb més garanties, més protecció, més igualtat i més llibertat.

El govern del president José Luis Rodríguez Zapatero va significar un abans i un després en la cultura per la igualtat, amb l'aprovació d'iniciatives que promovien un decisiu impuls dels drets civils, així com un canvi en el sentir i entendre de la societat. Va ser el primer govern paritari de la història democràtica d'Espanya i el primer també a crear un ministeri específic, el Ministeri d'Igualtat, i va esdevenir un signe d'identitat política i precursor de lleis que situaven Espanya entre els països a l'avantguarda en aquesta matèria.

Alguns exemples d'iniciatives que van contribuir, de manera decisiva, en la millora de la vida dels ciutadans i les ciutadanes i en la transformació de la societat espanyola són: el reconeixement de la violència de gènere com un fet estructural en la nostra societat, més enllà de l'àmbit privat, va suposar una fita històrica amb l'aprovació de la Llei de protecció integral contra la violència de gènere (2004) que,

per primer cop, incorporava una perspectiva integral, des de la prevenció i atenció a les víctimes fins a la tipificació penal dels delictes; el reconeixement del dret a contraure matrimoni a les persones del mateix sexe i a l'adopció homoparental, amb Llei del matrimoni igualitari (2005), convertia Espanya en el tercer país europeu, després d'Holanda i Bèlgica, i el quart del món, després del Canadà, en fer realitat una reivindicació històrica; el reconeixement de la desigualtat existent entre homes i dones en la societat espanyola i la necessitat de fomentar i garantir la igualtat en l'accés, la formació i l'ascens professionals, la igualtat en les càrregues familiars i el foment de la corresponsabilitat, i la igualtat efectiva en la participació en el poder públic i social contemplades en la primera llei per a la igualtat efectiva entre dones i homes de 2007; el reconeixement, per primer cop, de l'avortament com un dret, garantint la llibertat de la dona per exercir-lo de forma lliure i voluntària, amb què es va aprovar la Llei de 2010 de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs; el reconeixement de la cura com un dret i una responsabilitat col·lectiva amb la Llei per a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència de 2006, que es va aprovar amb la voluntat de garantir la satisfacció d'aquest nou dret en igualtat de condicions, assentant les bases per fer de l'atenció a la dependència el quart pilar de l'estat del benestar; o el reconeixement del dret a la memòria personal i familiar, al seu record i la seva dignificació, i el deure de reparació dels poders públics, situant en l'agenda política els drets de les víctimes de la guerra civil i la dictadura, amb què es va aprovar per primer cop una Llei de memòria històrica, el 2007.

Si hi ha res que ha caracteritzat els darrers governs de progrés encapçalats pel president Pedro Sánchez ha estat la dedicació, la valentia i la fermesa per donar respostes, sovint impopulars, però demostradament necessàries, a una crisi sense precedents en la història recent.

La pandèmia de la covid i el seu impacte van posar a prova a tothom, la ciutadania, els governs i les institucions d'arreu del món, mostrant com a mínim dues coses: el valor de la unitat, la lleialtat i la cooperació; i l'efectivitat de noves respostes, ràpides i contundents de reactivació econòmica, resiliència i recuperació, però sobretot, respostes centrades a no deixar ningú enrere.

L'actuació del Govern espanyol va ser clau en l'aprovació de la resposta comunitària i el president Pedro Sánchez va ser qui primer va formular la necessitat d'un gran pla

de recuperació amb fons europeus, i ha contribuït a donar un nou enfocament més social i federal a la UE.

Amb les idees clares i una gran determinació, transmetent confiança i mobilitzant les energies de la ciutadania i de la resta de governs, des de la UE a les comunitats autònomes i els municipis, el govern progressista d'Espanya liderat per Pedro Sánchez va assumir les seves responsabilitats i va posar en marxa dotzenes d'actuacions legislatives i polítiques destinades a pal·liar els efectes de la crisi (escut social) i a avançar en la modernització i sostenibilitat de la nostra economia i dels nostres sistemes de protecció social des de la justícia i l'ampliació de drets i llibertats, fent de la crisi una oportunitat inequívoca.

En definitiva, un esforç majúscul i exitós de la mà de tot el país que ha portat la recuperació econòmica i social en un període molt curt de temps i el reposicionament estratègic i internacional d'Espanya.

La crisi provocada per la pandèmia de la covid-19 va significar, sens dubte, un abans i un després en la concepció de les polítiques públiques: el progrés econòmic i la justícia social són dues cares de la mateixa moneda.

En aquest context, el compromís del president Pedro Sánchez per fer avançar Espanya i la societat espanyola s'ha traduït en els governs més socials de la nostra democràcia. Uns governs que han fet una decidida aposta per una agenda reformista, que ha continuat transformant el país amb rostre humà, legislant per millorar la vida de les persones i preparant el país per afrontar vells i nous reptes globals, com gestionar les conseqüències de la crisi climàtica, treballar per la transició energètica, com el canvi climàtic, la transició energètica i la transició digital, per modernitzar la nostra economia i garantir la cohesió social i territorial.

L'aprovació de la Llei de l'Ingrés Mínim Vital (IMV) de 2021 va significar un dels avenços més importants en drets socials de la democràcia, i va situar Espanya com a referent en matèria de justícia social i lluita contra les desigualtats. Aquesta mesura, junt amb l'increment progressiu del 54% del Salari Mínim Interprofessional des de l'any 2018 reafirma el nostre compromís amb la carta social Europea, que indica que l'SMI deu ser, com a mínim el 60% del salari mitjà de cada país, un horitzó que requereix un indicador clar consensuat amb els agents socials, i la pujada més gran de la història de les pensions durant els darrers anys, un 8,5% el 2023, han estat

els màxims exponents de la lluita del govern de Pedro Sánchez per sortir de la crisi sense deixar ningú enrere, garantint el poder adquisitiu de les persones, protegint les rendes del treball i lluitant contra la pobresa.

La recuperació del diàleg social com a motor de progrés a Espanya, trencat amb els governs del Partit Popular, va donar lloc a més d'una dotzena d'acords i pactes amb agents econòmics i socials que van permetre recuperar i consolidar drets i van contribuir a conjugar eficiència econòmica i justícia social, com l'acord per assegurar la sostenibilitat financera del sistema públic de pensions en el marc del Pacte de Toledo, el primer des de l'any 2011, i l'acord per reformar estructuralment el mercat de treball (reforma laboral) de 2021 per lluitar contra la precarietat i la temporalitat.

Aquesta agenda reformista del Govern socialista del president Pedro Sánchez ha permès també incorporar nous drets de ciutadania i consolidar-ne d'altres entorn al seu compromís amb la igualtat, la justícia social i el respecte als drets humans, com el dret dels infants i adolescents a viure en entorns segurs, lluny de violències i pors, en tots els àmbits que afecten el seu benestar; la primera Llei d'habitatge de la democràcia a Espanya, que afavoreix l'accés a l'habitatge a preus assequibles, blinda la seva funció social i ve a reforçar el cinquè pilar de l'estat del benestar; la despenalització i regulació de l'eutanàsia i la mort assistida, com a nou dret subjectiu de ciutadania, basat en el reconeixement a la dignitat, la llibertat i l'autonomia de la voluntat de les persones; la Llei de representació paritària (2023) que consolida Espanya com un dels països més avançant en igualtat de gènere; o l'aprovació de la coneguda com a llei Zerolo per a la igualtat de tracte i no discriminació, successora de la llei de 2007 del president José Luis Rodríguez Zapatero, que garanteix el reconeixement i la protecció de drets ja existents davant la discriminació en tots els àmbits.

Amb el socialisme espanyol al capdavant s'han prioritzat i situat en el centre de l'agenda política les necessitats reals de la ciutadania i s'ha recuperat la confiança social. Per a nosaltres, socialdemòcrates, el benestar individual contribueix de manera decisiva en el benestar col·lectiu, però no és suficient. A diferència de la dreta, per a nosaltres és imprescindible protegir la ciutadania; protegir per avançar.

Aquesta és la manera de fer dels i les socialistes, la política útil, la bona política que es tradueix en iniciatives i reformes per garantir l'estat del benestar, preservant-lo i

adaptant-lo als nous temps i a les noves necessitats; per reactivar la nostra economia, impulsant la competitivitat i la transformació verda i digital, garantint alhora un progrés econòmic sostenible, just i solidari; per consolidar les administracions públiques com a garants de drets i llibertats i retornar la confiança ciutadana en les institucions. La política que busca construir una societat millor, més igualitària, justa, pròspera i compromesa.

La proposta socialista per a Espanya es fonamenta sobre vuit principis rectors:

1. Rigor i fiabilitat, compliment dels compromisos, implicació i responsabilitat, voluntat de participació activa, en particular en el context europeu i internacional.
2. Governar per a tothom (ni contra ningú ni al servei de ningú) i amb tothom, comptant especialment amb els agents socials i amb els governs de les comunitats autònomes i dels ajuntaments, des del lideratge dels poders públics i la cooperació publicoprivada.
3. Unió en la diversitat, igualtat i cohesió a partir del reconeixement de la diferència i la singularitat individuals i de la pluralitat cultural, lingüística i territorial, un reconeixement expressat en el respecte i plasmat en el diàleg, el pacte i els drets i deures compartits, és a dir, una Espanya federal
4. Diàleg com l'únic instrument capaç d'arribar a amplis acords i grans consensos que ens permetin avançar i construir plegats un futur millor.
5. Solidaritat i cooperació perquè ningú quedi enrere i tothom tingui les mateixes oportunitats i pugui fer front a les seves necessitats.
6. Modernitat i innovació, impuls a la creativitat i a la iniciativa i valoració de la cultura de l'esforç en benefici de tothom i del bé comú.
7. Transparència i qualitat democràtica al servei d'una administració eficaç i eficient, foment de la implicació i la participació ciutadana, reivindicació de la memòria col·lectiva.
8. La transició ecològica ha de servir-nos per cuidar el nostre entorn i ser més sostenibles i resilients davant el canvi climàtic.

Aquestes polítiques dels governs socialistes a Espanya han estat punta de llança de la socialdemocràcia europea i van néixer de la voluntat de dissenyar el futur per governar el progrés. Coneixedors dels reptes, les amenaces i les pròpies limitacions, des del socialisme volem continuar impulsant les potencialitats i el talent del país i la seva gent per garantir el progrés econòmic, social i polític d'Espanya. Ara toca

Resolució congressual Comissió 1

Propostes socialistes per al món actual

Ara
Toca
Catalunya

continuar. Atès l'envalentiment que el neoliberalisme, l'il·liberalisme, els populismes i el neofeixisme estan agafant darrerament, és urgent tornar a impulsar el paper cabdal de la Internacional Socialdemòcrata que amb els anys s'ha anat diluint fins a pràcticament desaparèixer. Pedro Sánchez, ben reconegut a Europa i arreu, sent el president de la Internacional Socialista, és un dels líders de referència. Ara toca PSC, ara toca Catalunya, ara toca Salvador Illa.

Resolució sobre la laïcitat

Davant la situació del laïcisme a Catalunya, el 15è Congrés del PSC, reunit a Barcelona els dies 15, 16 i 17 de març del 2024, adopta la següent resolució:

La laïcitat és un principi fonamental en una democràcia per garantir la llibertat de consciència i la igualtat de tracte.

Els i les socialistes tenim el compromís d'assegurar la neutralitat envers les diferents creences.

Els i les socialistes reafirmem el nostre convenciment que per a possibilitar una autèntica igualtat d'oportunitats a l'accés a l'espai públic cal enfortir el marc comú del laïcisme com a garantia de civilitat democràtica i de respecte envers totes i cadascuna de les expressions filosòfiques i espirituals, sense imposicions, favoritismes, exclusions ni hegemonismes per part de cap escola de pensament o grup en particular i cridem a defensar aquests valors de laïcisme com a via de respecte a la diversitat de les consciències i d'enaltiment de la riquesa plural de la cultura humana.

Pel que proposem:

- Respectar la neutralitat de les institucions públiques.
- Limitar els símbols religiosos a l'espai públic.
- Garantir els mitjans per a desenvolupar cerimònies civils per als ritus de pas cívics de la nostra societat.
- Promoure una escola pública laica on no càpiga la integració d'ensenyaments confessionals, ni en el currículum ni en l'horari escolar.
- Que els poders públics duguin a terme una activa lluita contra tota forma d'odi o discriminació cap a persones per raó de consciència, religió o qualsevol altra circumstància o condició personal o col·lectiva.

Resolució sobre la situació a Palestina

Davant la situació existent a Palestina, el 15è Congrés del PSC, reunit a Barcelona els dies 15, 16 i 17 de març del 2024, adopta la següent resolució:

1. Crida a un alto el foc immediat i permanent.
2. Condemna qualsevol atac contra la població civil a Palestina, al Líban o a Israel, la presa d'ostatges, la destrucció deliberada d'infraestructures civils i habitatges, el bloqueig a l'entrada d'aliments, aigua, subministraments i equips mèdics, medicaments i combustible a la Franja de Gaza, el talls de subministrament energètic i de connectivitat a la Franja de Gaza, i qualsevol forma de càstig col·lectiu adreçat contra la població civil a la Franja de Gaza, a Jerusalem Est i a Cisjordània.
3. Insisteix en la necessitat de donar compliment a les resolucions de l'Assemblea General i del Consell de Seguretat de les Nacions Unides respecte al cas de Palestina, així com en la necessitat de respectar el Dret Internacional, el Dret Internacional Humanitari i en especial les Convencions de Ginebra, amb les responsabilitats que els textos internacionals confereixen a la potència ocupant sobre la seguretat i benestar de la població civil dels territoris ocupats.
4. Dona suport als esforços del secretari general de les Nacions per assolir un alto el foc, per mitigar la situació humanitària en què es troba la població civil palestina, i per assolir la pau.
5. Dona suport al full de ruta per la pau exposat durant el mes de gener del 2024 per l'Alt Representant de la Unió Europea per a Afers Exteriors i Política de Seguretat, basat en l'establiment d'un Estat Palestí independent i la celebració d'una Conferència de Pau preparatòria, com a elements centrals del pla de 10 punts que conté la iniciativa.
6. Dona suport als esforços del Govern d'Espanya per assolir un alto el foc, per mitigar la situació humanitària en què es troba la població palestina, per assolir la pau i per promoure una posició comuna europea respecte a la situació que es viu a Palestina.
7. Expressa la seva simpatia i solidaritat per la iniciativa de la República de Sud-àfrica davant el Tribunal Internacional de Justícia, amb l'esperança que serveixi per refrenar o aturar les accions empreses pel Govern d'Israel contra la població

civil palestina i, arribat el cas, per establir responsabilitats per les evidents vulneracions del Dret Internacional Humanitari que s'estan produint.

8. Expressa la necessitat que els estats membres de la Unió Europea no autoritzin la venda de municions, sistemes d'armament, armes o qualsevol altre equipament militar o de doble ús que pugui ser emprat contra la població civil per part dels Estats compradors, així com de suspendre l'execució de qualsevol contracte en vigor si es comprova el risc que aquest pugui ser el destí de vendes prèviament autoritzades.

Resolució sobre Veneçuela

El 15è Congrés del Partit dels Socialistes de Catalunya, celebrat a Barcelona entre els dies 15, 16 i 17 de març de 2024, adopta la següent resolució:

El socialisme català defensa i aposta sempre per la democràcia com a eix per al desenvolupament de societats lliures i plurals, on la sobirania resideixi en els seus ciutadans i ciutadanes i s'expressi a través del sufragi universal en eleccions transparents i competitives.

Creiem en la resolució pacífica dels conflictes mitjançant el diàleg, el reconeixement mutu de les parts i el respecte incondicional als drets humans.

En aquest sentit, i en línia amb la resolució aprovada el darrer 8 de febrer pel Parlament Europeu “Sobre els nous actes de repressió contra les forces democràtiques a Veneçuela”, aquest Congrés:

1. Exhorta al compliment íntegre de l'Acord de Barbados promogut per representats diplomàtics de Noruega, els Estats Units, Mèxic, Països Baixos, entre altres, celebrat entre el Govern veneçolà i la Plataforma Unitària de Veneçuela, en què es fixen les bases de les garanties electorals i el reconeixement dels drets polítics de tots els candidats i candidates de cara a les eleccions presidencials a realitzar-se durant aquest 2024.
2. Expressa la necessitat de revertir totes les inhabilitacions imposades per via de fet per part de la Contraloría General de la República i ratificades pel Tribunal Suprem de Justícia, atès que contravenen l'Acord de Barbados, els principis rectors del degut procés i la Constitució de la República Bolivariana de Veneçuela.
3. Condemna les violacions als drets humans constatades per la Missió Internacional Independent de Determinació dels fets de les Nacions Unides, i fa una crida perquè siguin posats en llibertat tots els presos polítics, així com al cessament immediat de la persecució i repressió política en totes les seves formes.
4. Insisteix en la necessitat que els estats membres de la Unió Europea revisin les sancions imposades contra Veneçuela, alhora que rebutja qualsevol tipus de bloqueig econòmic i comercial que afecti directament o indirectament a la població civil.